

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КОЧЕРИНОВО,
ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2025 Г.**

**ПРОГРАМАТА Е ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ № 9/01.03.2022 Г.
НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ, ПРОТОКОЛ № 2/01.03.2022 Г.**

Използвани съкращения

АИС	Автоматична измервателна станция
БД ЗБР	Басейнова дирекция „Западнобеломорски район”
ВТ	Водно тяло
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗШОС	Закон за защита на шума в околната среда
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излезли от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МЗБ	Макрозообентос
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
МРО	Масово разпространени отпадъци
НДЕ	Норми за допустими емисии
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОПООС	Общинска програма за опазване на околната среда
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда”
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейности по опазване на околната среда
ПЧП	Публично-частно партньорство
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите

СГН	Средногодишна норма
ТБО	Твърд битов отпадък
ФПЧ	Фини прахови частици

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение.....	6
I. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩИТЕ НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНАТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	12
1. Закони.....	12
2. Наредби.....	19
3. Местна нормативна уредба.....	25
4. Стратегически и планови документи	25
II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	26
1. Природо-географски, териториално-административни и социално-икономически фактори за развитието на община Кочериново.....	26
1.1. Географска характеристика на територията на общината.....	26
1.2. Релеф	27
1.3. Климат	29
1.4. Териториални и поземлени ресурси.....	30
III. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	32
1. Атмосферен въздух	32
1.1. Източници на емисии	33
1.2. Анализ на показателите	34
1.2.1. Фини прахови частици (ФПЧ)	34
1.3. Точкови източници на емисии	35
2. Водни ресурси	35
2.1. Описание на райони за басейново управление на водите	35
2.2. Реки на територия на община Кочериново	37
2.3. Водоснабдяване	40
2.4. Канализационна мрежа	41
3. Отпадъци	42
4. Почва и нарушени терени	45
4.1. Анализ на почвите	46
4.2. Административен капацитет и мерки	60
5. Защитени територии, гори и биоразнообразие	61
5.1. Защитени територии	62
5.2. Лечебни растения	64
5.3. Гори	66
5.4. Биоразнообразие	66
5.5. Туризм	70
6. Шум	72
6.1. Въздействие на шума върху човека	72
6.2. Източници на шум	74
6.2.1. Източници на шум от транспорт	74

6.2.2 Източници на шум от битов характер	76
6.2.3. Източници на шум от производствени дейности	76
7. Зелени площи	77
8. Управленчески фактори	77
8.1. Отговорности и задачи	77
8.2. Сътрудничество	81
8.2.1. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства от компетенциите, към които се отнасят въпроси по опазване на околната среда	81
8.2.2. Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини	82
8.2.3. Услуги предоставяне от общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда	82
8.2.4. Информирание на обществеността	83
9. Икономически фактори	83
9.1. Енергийни мрежи	84
9.2. Транспортна инфраструктура	85
10. Селско стопанство	85
11. Финансови фактори	85
11.1. Икономически инструменти	85
11.2. Общински бюджет	87
12. Демографски фактори	88
12.1. Население на общината	88
12.2. Раждаемост	89
12.3. Смъртност	90
12.4. Миграция на населението	91
13. Социално-икономически фактори	91
IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/	92
V. ВИЗИЯ НА ОБЩИНАТА	95
VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	97
1. Генерални стратегически цели	97
2. Специфични стратегически цели	98
3. Приоритети	99
VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	99
VIII. ОРГАНИЗАЦИЯ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	104
1. Мониторинг, контрол, оценка и актуализация на общинската програма за опазване на околната среда	104
2. Контрол по изпълнение на програмата	104
3. Актуализация и допълване	105
4. Информация на РИОСВ и обществеността за изпълнение на програмата.....	105
IX. ПРИЛОЖЕНИЯ	105

ВЪВЕДЕНИЕ

Опазването на околната среда е сред най-важните приоритети на съвременното общество. За запазване на природните богатства на страната и осигуряването на здравословна околна среда за живот, труд и отдых на населението е необходимо да се провежда целенасочена и комплексна екологична политика на държавата. Нейни задължителни елементи са изграждането и усъвършенстването на законодателството и нормативната уредба и наличието на институции, осигуряващи постоянен контрол и оценка на състоянието на околната среда, вземане на управленски решения и тяхната реализация.

Законовите разпоредби в сферата на опазване на околната среда имат многопосочен характер, поради което те са практически ефективни само когато са подкрепени с конкретни форми на реализация. Една от тези конкретни форми е изготвянето на програма за опазване на околната среда приложима на местно ниво, като се интегрират икономическите и социалните цели при планиране на дейностите в тази област.

Въпросът за Общинска програма за опазване на околната среда се поставя на Първата конференция на министрите на околната среда през 1991г., на която е взето решение да се създаде Обща програма за опазване на околната среда за страните от Европа, която да служи като рамка за по-добра координация на усилията за възстановяване и опазване на околната среда на национално и международно ниво.

Концепцията за устойчиво развитие, приета на Конференцията на ООН за околна среда и развитие в Рио де Жанейро през 1992г., формулира новите принципи за организиране на дейностите в обществото. Приет е “Дневен ред 21” - план за действие на ООН, който в процеса на вземане на решения за околната среда отрежда много важна роля на местните власти - те са най-близо до хората до проблемите и в много случаи най-близо до решенията.

Основание за разработване на програмата

Програмата за опазване на околната среда на Община Кочериново е разработена на основание чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (*Обн., ДВ, бр.91 от*

25.09.2002 г.). Програмата е с период на изпълнение от 2021 до 2025 г., обхващайки всички дейности, които произтичат като задължение на общините по опазване на околната среда.

При разработването на настоящата Програма е залегнат принципа за опазването на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защитата на здравето на хората. От съществено значение е съхраняването на биологичното разнообразие в съответствие с природната биогеографска характеристика на страната.

Принципи

Опазването на околната среда се основава на следните принципи:

1. устойчиво развитие;
2. предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. замърсителят плаща за причинените вреди;
7. съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;
10. интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;
11. достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие задоволява потребностите на настоящето, без да нарушава възможностите на бъдещите поколения да задоволяват собствените си потребности. Програмата на ООН до 2030 г., приета от световните лидери през 2015 г., представлява

новата глобална рамка за устойчиво развитие и определя 17 цели за устойчиво развитие.

Фиг. 1. Цели за устойчиво развитие

Устойчивото развитие се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

Опазване на природни ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие.

Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта, представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда;
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве;
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали;
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите;
- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда, в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики на национално, регионално и местно ниво.

Околната среда стои над политическите, правните и изкуствено създадените граници. Основната цел е да се подобри качеството на околната среда, да се защитава здравето на човека, да се използват разумно и рационално природните ресурси и да се

насърчават международните мерки за справяне с глобалните или регионалните екологични проблеми.

Субсидираност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно ниво. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме всички екологични разходи, доколкото това е възможно, за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на “чисти технологии” и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат “най-добри налични техники” в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и “добри земеделски практики” в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на екологосъобразни

технологии, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

Всеки, който употребява природни ресурси следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда трябва да участва в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

Мнозина приемат околната среда за даденост, но натискът върху ограничените земни ресурси расте с безпрецедентни темпове. Трябва да се положат усилия за повишаване на осведомеността, по-ефективно използване на ресурсите и премахване на вредното и разточително поведение. В противен случай бъдещите поколения ще бъдат лишени от своето законно наследство. Нужни са колективни действия с участието на ЕС, националните, регионалните и местните органи, предприятията, неправителствените организации и обикновените хора.

Основната цел на Програмата за опазване на околната среда е да покаже действителното състояние на околната среда в Община Кочериново, да се проучат

проблемите и същите да се степенуват по приоритетност. Това от своя страна ще послужи като основа за планиране на дейностите в областта на околната среда за определен период от време. Съвременните модели на разработване на програми следват стъпките на стратегическото планиране. Най-общо казано, този подход дава отговор на три главни въпроса:

- Къде сме? (анализ на средата);
- Какво искаме да постигнем? (определяне на цели и приоритети);
- Как да го направим? (алтернативи, план за действие, отчетност, контрол).

I. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩИТЕ НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНАТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Анализът на действащото законодателство и програмни документи има за цел да установи в каква степен националното законодателство се прилага на местно ниво, също така да се установи дали то е приложимо към дейността на Общинска администрация – Кочериново или има необходимост от промяна на местните нормативни документи. Анализът представлява приложимостта на законодателството към документите и изискванията на местно ниво, както необходимостта от промяна в тях, необходими действия за изпълнението им, необходимост от разработване на допълнителни нормативни документи, програми и стратегии на местно ниво.

В настоящият анализ са разгледани нормативните документи, които имат отношение към Програмата, налични на интернет страницата на Министерството на околната среда и водите - <https://www.moew.government.bg/> , както и местните нормативни документи, налични на <http://www.ob-kocherinovo.bg/>

1. Закони

Закон за опазване на околната среда (Обн., ДВ, бр.91 от 25.09.2002 г.) урежда обществените отношения, свързани с опазване на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защита здравето на хората, съхраняване на биологичното разнообразие, опазване и ползването на компонентите на околната среда, контрол и управление на факторите увреждащи околната среда и източниците на замърсяване; предотвратяване и ограничаване на замърсяването. Създаване и функциониране на

Национална система за мониторинг на околната среда; стратегиите, програмите и плановете за опазване на околната среда; събирането и достъпа до информация за околната среда; правата и задълженията на държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазване на околната среда.

Съгласно чл.79 ал. 1 от ЗООС, кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда в съответствие с указания на Министъра на околната среда и водите. Съгласно ал. 2, програмите по ал. 1 обхващат период на изпълнение не по-малък от 3 години. Ал. 3 Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програми чрез участие на своите експерти и предоставяне на информация. При разработването, попълването и актуализирането на програмите се привличат и представителите на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации. Ал. 4 Програмите се приемат от общинските съвети, които контролират изпълнението им. Ал. 5 Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализиране. Ал. 6 Отчетите по ал. 5 се представят за информация в РИОСВ.

Съгласно чл. 104, ал.1 от ЗООС мерките за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на последствията от тях за човешкото здраве и околната среда се отчитат при: - устройственото планиране на територията, и – планирането на защитата на населението и околната среда.

ал. 2 При устройственото планиране на територията се осъществява контрол на: 1. разположението на нови предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал; 2. изменения в предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал; 3. планирането на нови строежи, включително изграждането на транспортни пътища, жилищни райони, обекти с обществено предназначение в близост до съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, където разполагането или нови строежи може да бъде източник или да повиши опасностите или последствията от възникване на голяма авария в тези предприятия/съоръжения.

ал. 3) Контролът по ал. 2 се осъществява при: 1. одобряване на инвестиционни предложения по реда на глава шеста от този закон и/или разрешаване на

строителството по реда на глава осма, раздел II от Закона за устройство на територията за случаите по ал. 2; 2. одобряване на доклади за безопасност по реда на чл. 109 - 115 за изграждане и/или експлоатация на нови или изменения на съществуващи предприятия и/или съоръжения с висок рисков потенциал или на части от тях; 3. съгласуване на устройствени планове и техни изменения при планиране на строежи в случаите по ал. 2, в т.ч. устройствени планове на общините и подробни устройствени планове за поземлени имоти, на чиято територия се разполагат предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал по чл. 127, ал. 2 от Закона за устройство на територията.

ал. 4) Чрез контрола по ал. 2 се осигурява: 1. поддържане на безопасни разстояния на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал до жилищни райони, обекти и площи с обществено предназначение, зони за отдих и където е възможно, големи транспортни пътища; 2. поддържане на безопасни разстояния на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал или други подходящи мерки до райони с особена природозащитна чувствителност или интерес и обекти на културно-историческото наследство в околностите на предприятия, когато е целесъобразно, с цел тяхното опазване; 3. предприемане на допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве и околната среда в случай на съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал.

ал. 5) За целите на ал. 3 и 4 операторът на предприятие и/или съоръжение с висок рисков потенциал предоставя на съответния компетентен орган по глава осма, раздел II от Закона за устройство на територията пълна информация относно рисковете за човешкото здраве и околната среда, произтичащи от наличието на опасни вещества по приложение № 3 в това предприятие и/или съоръжение и за мерките за предотвратяване на големи аварии с тези вещества и за ограничаване на последствията от тях. Операторът на предприятие и/или съоръжение с нисък рисков потенциал предоставя тази информация при поискване от съответния компетентен орган.

ал. 6) В случаите, когато обектите по ал. 2 попадат в обхвата на глава шеста, информацията по ал. 5 се предоставя на най-ранен етап за целите на консултациите със засегнатата общественост.

ал. 7) При издаване на решения за одобряване на доклади за безопасност по реда на този раздел или на решения за одобряване на устройствени планове по реда на Закона

за устройство на територията, в които се предвижда изграждане и експлоатация на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал или на строежи по ал. 2, т. 3, съответният компетентен орган взема предвид становищата относно идентифицираните рискове от големи аварии в предприятията/ съоръженията, получени съответно при обществен достъп по чл. 115, ал. 1 и 2 или при консултациите по чл. 87, ал. 2.

Закон за опазване чистотата на атмосферния въздух (обн. ДВ., бр. 45 от 28.05.1996г.) цели да защити здравето на хората и на тяхното потомство, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културни ценности от вредни въздействия, както и да предотврати настъпването на опасности и щети за обществото при изменение качеството на атмосферния въздух в резултат от различни дейности. Със закона се урежда определянето на показатели и норми за качеството на атмосферния въздух; ограничаването на емисиите; правата и задълженията на държавните и общинските органи, на юридическите и физическите лица по контрола; управлението и поддържането на качеството на атмосферния въздух; изискванията за качеството на течните горива, в това число контролът за спазване на изискванията за качеството на течните горива при пускането им на пазара, и тяхното разпространение, транспортиране и използване; ограниченията в емисиите на серен диоксид при използването на течни горива, ограниченията за допустимо сярно съдържание на петролните деривати и начинът на тяхното изгаряне от плавателни средства, които се намират в пристанищата на Република България в българския участък на р. Дунав, вътрешните морски води, териториалното море и в изключителната икономическа зона.

Закон за управление на отпадъците (обн. ДВ бр. 53 от 13 юли 2012 г.) регламентира мерките и контрола за защита на околната среда и човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване на ефективността на това използване. Със ЗУО е въведена йерархия за управление на отпадъците с първи приоритет предотвратяване на образуването на отпадъците, следвано от оползотворяването им и

на последно място екологосъобразното им обезвреждане. Законът регламентира задълженията на лицата, извършващи дейности по третиране и

транспониране на отпадъците, въвежда изискване и за представяне на документи относно отчета и информацията за дейностите с отпадъци. Определени са контролните органи и обхвата на тяхната компетентност.

Закон за водите (обн. ДВ, бр. 67 от 27.07.1999 г.) е рамковия закон, който урежда собствеността и управлението на водите на територията на Р. България, като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водостопанските системи и съоръжения. Целта на закона е да осигури интегрирано управление на водите в интерес на обществото и за опазване на здравето на населението, като създаде условия за: намаляване на замърсяването на водите; опазване на повърхностните и подземните води и водите на Черно море; прекратяване на замърсяването на морската среда с естествени или синтетични вещества; намаляване на заустванията, емисиите и изпускането на приоритетни вещества; предотвратяване или намаляване на вредните последици за човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, свързани с вредното въздействие на водите.

Закон за почвите (обн. ДВ, бр. 89 от 06.11.2007г.) урежда обществените отношения, свързани с опазване на почвите и техните функции, както и тяхното устойчиво ползване и трайно възстановяване като компонент на околната среда. Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и на физически и юридически лица. Целите на закона са: предотвратяване увреждането на почвите и нарушаването на техните функции; трайно запазване на функциите на почвите; възстановяване на нарушените функции на почвите.

Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (Обн. Дв, бр. 43 от 29.04.2008г.) урежда отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети при спазване на принципа „замърсителя плаща“ и на принципа на устойчивото развитие. Със закона се определят: екологичните щети и непосредствената заплаха за възникването на такива щети; правомощията на органите

на изпълнителната власт и правата и задълженията на операторите; процедури за избор и осъществяване на превантивни и оздравителни мерки, в т.ч. консултации с обществеността; изискванията за сътрудничество и обмен на информация по отношение на екологичните щети с други държави и с Европейската комисия.

Закон за опазване на земеделските земи (Обн. ДВ, бр.35 от 24 април 2006г.) урежда опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи, вкл. условията и редът за промяна на тяхното предназначение. Със закона се регламентира Предназначението на земеделските земи производство на растителна продукция и паша на добитък по начин, не увреждащ почвеното плодородие и здравето; Промяната на предназначението на земеделските земи, което се допуска само по изключение при доказана нужда и при условия и по ред, определени със закона и т.н.

Закон за защита на растенията (Обн. ДВ., бр.61 от 25.07.2014г.) урежда отношенията, свързани със: фитосанитарни мерки Международната конвенция по растителна защита, одобрена от Конференцията на Международната организация по земеделие и прехранване – ноември 1997 г.; опазването на растенията и растителните продукти от икономически важни вредители; наблюдението, диагностиката, прогнозата и сигнализацията в растителната защита; интегрираното производство на растения и растителни продукти и контрола върху интегрираното производство; и други.

Закон за биологичното разнообразие (Обн. ДВ. Бр.77 от 9.08.2002г.) урежда отношенията между държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в Република България. Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях. Биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите.

Закон за лечебните растения (Обн. ДВ, бр, 29 от 07.04.2000 г.) урежда управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения,

включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки. Разпоредбите на закона се прилагат за лечебните растения по списък съгласно приложението, независимо от собствеността им.

Закон за генетично модифицирани организми (Обн. ДВ, бр. 27 от 29.03.2005г.) урежда обществените отношения, свързани със: работата с генетично модифицирани организми (ГМО) в контролирани условия; освобождаване на ГМО в околната среда; пускането на пазара на ГМО или комбинация от тях като продукти или съставка на продукти; пренасянето на ГМО; вноса, износа и транзита на ГМО; контрола на горепосочените дейности.

Закон за защитени територии (Обн. ДВ. бр. 133 от 11.11.1998г.) урежда категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Законът цели опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достояние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото.

Закон за лова и опазване на дивеча (Обн. ДВ., бр.78 от 26.09.2000г.) урежда отношенията, свързани със собствеността, опазването и стопанисването на дивеча, организацията на ловното стопанство, правото на лов и търговията с дивеч и дивечови продукти.

Закон за рибарството и аквакултурите (Обн. ДВ, бр. 41 от 24.04.2001 г.) урежда отношенията, свързани със собствеността, организацията, управлението, ползването и опазването на рибните ресурси във водите на Република България, търговията с риба и други водни организми. Законът има за цел да осигури: устойчиво развитие на рибните ресурси, възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси във водните екосистеми; развитие на стопанския и любителския риболов и аквакултурите; прилагане на правилата за отговорен риболов; повишаване потреблението на риба и рибни продукти в страната.

Закон за защита от шума в околната среда (Обн. Дв, бр. 74 от 13.09.2005 г.) урежда: оценката, управлението и контрола на шума в околната среда, причинен от

автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт, както и от промишлените инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, и от локални източници на шум; определянето на степента на шумовото натоварване в околната среда чрез измерване, оценка и картотекиране на шумовите нива в околната среда и разработването на стратегически карти за шум; акустичното планиране чрез разработването на планове за действие въз основа на резултатите от картотекирането с оглед предотвратяване и намаляване на шума в околната среда, най-вече в случаи, при които превишаването на стойностите на даден показател за шум може да предизвика вредно въздействие върху здравето на хората, или за запазване стойностите на показателите за шума в околната среда в районите, в които стойностите не са надвишени; достъпа и предоставянето на информация на обществеността за шума в околната среда и неговото въздействие; компетенциите на държавните органи и органите на местното самоуправление, правата и задълженията на юридическите лица и едноличните търговци, свързани с оценката, управлението и контрола на шума в околната среда.

2. Наредби

Сектор „Качество на атмосферния въздух”

- Наредба № 7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (ДВ бр. 45/1999Год., в сила от 1.01.2000 г.);
- Наредба № 11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух (Обн. ДВ. бр.42 от 29 Май 2007г.);
- Наредба за изменение и допълнение на Наредба №11 за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух (ДВ, бр. 42 от 2007г., обн. ДВ бр. 25 от 24.03.2017г., в сила от 24.03.2017г.)
- Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (Обн. ДВ. бр.58 от 30 юли 2010г);
- Наредба за изменение и допълнение на № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за

серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (Обн. ДВ бр.58 от 30 юли 2010г, Обн. ДВ, бр. 48 от 16.06.2017г., в сила от 16.06.2017г.)

- Наредба № 14 от 23.09.1997 г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места (Обн. бр.88 от 03.10.1997 г.)

Сектор „Отпадъци”

- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци (приета с ПМС №20 от 25.01.2017г.);

- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори (приета с ПМС №351 от 27.12.2012г.)

- Наредба за управление на строителни отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали (приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г.);

- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени отпадъци и опасни отпадъци (приета с ПМС №53 от 1999г.);

- Наредба за опаковки и отпадъци от опаковки (приета с ПМС № 271 от 30.10.2012 г.);

- Наредба № 2 за класификация на отпадъците от 23.07.2014 г. (обн. ДВ. бр. 66 от 8 август 2014 г.)

- Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (Обн. ДВ. бр. 81 от 17 септември 2004 г);

- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (Обн. ДВ. бр. 80 от 13 септември 2013 г.);

- Наредба за излезли от употреба моторни превозни средства (приета с ПМС № от 15.01.2013г.);

- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води, чрез употребата им в земеделието (приета с ПМС № 201 от 4.08.2016 г.);

- Наредба за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012г.);
- Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (приета с ПМС № 256 от 13.11.2013 г.);
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г.)

Сектор „Води”

- Наредба за нормите на водопотребление (Приета с ПМС № 371 от 22.12.2016 г., обн., ДВ, бр. 103 от 27.12.2016 г., в сила от 27.12.2016 г.)
- Наредба №1 от 10.10.2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (Обн. ДВ, бр. 87 от 30.10.2007 г., в сила от 30.10.2007 г.)
- Наредба №1 от 11.04.2011г. за мониторинг на водите (Обн. ДВ, бр. 34 от 29.04.2011 г., в сила от 29.04.2011 г.)
- Наредба №2 от 13.09.2007г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (Обн. ДВ, бр. 27 от 11.03. 2008 г.);
- Наредба № 3 от 16.10.2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителни зони около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточници на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (Обн. ДВ. бр. 88 от 27.10.2000 г.);
- Наредба № 4 от 20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и развъждане на черупкови организми (Обн. ДВ. бр. 88 от 27.10.2000 г.);
- Наредба №4-Н от 14.09.2012г. за характеристиките на повърхностните води (Обн. Дв. бр. 79 от 23.09.2014г.)
- Наредба №5 от 30.05.2008г. за управление на водите за къпане (изм. и доп. бр. 5 от 18.01.2013г.)
- Наредба №6 от 9.11.2000г.за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (обн. ДВ, бр. 24 от 23.03.2004г.)

- Наредба № 7 от 14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места (Обн. ДВ. бр. 98 от 1.12.2000 г.)
- Наредба №9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (изм. и доп. бр. 102 от 12.12.2014г.);
- Наредба №12 от 18.06.2002г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване (Обн. ДВ. бр. 15 от 21.02.2012г.)
- Наредба №18 от 27.05.2009г. за качеството на водите за напояване на земеделски култури (Обн. ДВ, бр. 43 от 09.06.2009г. в сила от 09.06.2009г.)
- Наредба за реда и начина за оползотворяването на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието.
- Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители (Приета с ПМС № 256 от 1.11.2010 г., изм. и доп., бр. 97 от 11.12.2015 г., в сила от 11.12.2015 г.);
- Наредба за ползването на повърхностните води (Приета с ПМС № 352 от 14.12.2016 г., обн., ДВ, бр. 100 от 16.12.2016 г);
- Наредба №37 от 10.11.2008г. за ползването на язовирите – държавна собственост, в рибостопанско отношение за извършването на стопански, любителски риболов и аквакултури в обектите – държавна собственост по чл. 3,ал. 1 от Закона за рибовъдството и аквакултурите (обн. ДВ, бр. 16 от 19.02.2013г.)

Сектор „Почви”

- Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт (Обн. ДВ. бр. 89 от 22.10.1996 г.);
- Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (Обн. ДВ. бр. 71 от 12.08.2008 г.);
- Наредба №4 от 12 януари 2009г. за мониторинг на почвите;

- Наредба за инвентаризация и проучвания на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мерки (Обн. ДВ. бр.15 от 16 Февруари 2007г.);
- Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени площи (Обн. ДВ. бр.62 от 4 Август 2009 г.);

Сектор „Биологично разнообразие”

- Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (Обн. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2004 г.);
- Наредба № 3 от 31.10.2008 г. за маркирането и етиктирането на екземпляри от видовете съгласно регламент 338/97 за опазване на видовете от дива фауна и флора чрез регулиране на търговията с тях (Обн. ДВ. бр.97 от 11 Ноември 2008г.);
- Наредба № 4 от 8 юли 2003 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни животински и растителни видове в природата (Обн. ДВ. бр.65 от 22 Юли 2003г.);
- Наредба № 5 от 1.08.2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове (Обн. ДВ, бр. 73 от 19.08.2003г.);
- Наредба № 5 от 19.07.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки (обн., дв, бр. 85 от 28.09.2004 г.);
- Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Обн. ДВ. бр.73 от 11 Септември 2007г.);

Сектор „Шум”

- Наредба № 6 за показателите на шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн. ДВ. бр. 58 от 18.07.2006 г.);

- Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха (Обн. ДВ. бр. 11 от 10.02.2004 г.);

Сектор „Превантивна дейност”

- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (Обн. ДВ. бр. 25 от 18 Март 2003 г.)
- Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г.);
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (Обн. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г.).

Сектор „Химични вещества и предотвратяване на големи аварии”

- Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и на ограничаване на последствията от тях (Обн. ДВ. бр.5 от 19 Януари 2016г.);
- Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси (Обн. ДВ. бр.68 от 31 Август 2010г.)

Сектор „Екологична отговорност”

- Наредба № 1 от 29.10.2008 г. за вида на превантивните и оздравителните мерки в предвидените случаи от Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети и за минималния размер на разходите за тяхното изпълнение (Обн., ДВ, бр. 96 от 7.11.2008 г.);
- Наредба за публичния регистър на операторите, които извършват дейностите по приложение № 1 към чл.3, т. 1 от Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (Обн. ДВ. бр.109 от 23 Декември 2008 г.)
- Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация (Обн. ДВ. бр. 66 от 30.07.2004 г.).

3. Местна нормативна уредба

- Наредба за управление на отпадъците на територията на община Кочериново приета Решение № 89, прието с Протокол № 13 от 07.09.2018 г. на Общински съвет Кочериново
- Наредба за опазване на обществения ред в населените места в община Кочериново, област Кюстендил, приета с Решение № 70 на Общински съвет от 29 ноември 2001 година;
- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Кочериново Наредбата, приета с Решение № 97 от Протокол № 11 от 30.06.2008г. от Общински съвет – Кочериново.
- Наредба за принудително изпълнение на заповеди за поправяне, заздравяване или премахване на строежи или части от тях на територията на община Кочериново, приета с Решение № 105/28.07.2008 г. от Протокол № 12 от Общински съвет – Кочериново.

Съгласно направената оценка на националното и местното законодателство и степента на приложимост на същите към структурата, дейностите и капацитета на Общинска администрация – Кочериново основните изводи са, че Община Кочериново не успява да удовлетвори по-голямата част от нормативните изисквания. Нормативните документи в областта на опазване на околната среда са в голям обем и някои от изискванията изискват време и ресурси за осъществяването им.

4. Стратегически и планови документи

Програмата за опазване на околната среда на Община Кочериново е съобразена с националните, регионалните и местните приоритети в икономическото развитие и опазването на околната среда на следните стратегически документ:

- Национално ниво: Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор; Планове за управление на речните басейни; Планове за управление на риска от наводнения; Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.); Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.); Национална програма за контрол на

замърсяването на въздуха (2020 – 2030 г.); Национален план за управление на отпадъците (2021 – 2028 г.) и др.

- Регионално ниво: Областна стратегия за развитие на област Кюстендил и Програма по енергийна ефективност на област Кюстендил 2020 – 2030 година и др.

- Местно ниво: Програма за управление на отпадъците на община Кочериново; Дългосрочна и Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници и биогорива на община Кочериново; Програма за енергийна ефективност на община Кочериново и др.

II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

Под наименованието „Анализ на средата” се обобщава важна стъпка от цялостната технология на стратегическото планиране. При нея на първо място се събира и систематизира цялата налична информация, тоест създава се база данни. На следващият етап наличната информация се използва за целите на анализа, а именно - да се открият важните факти и тенденции, както и да се опишат причините, които ги обуславят. Продуктът по този раздел – направените констатации – следва да послужи по-нататък за нуждите на SWOT анализа.

Избраният формат на този раздел цели да се представят отделните секторни анализи в определена последователност, която да позволи по-добро цялостно обхващане на проблемите. Логиката на този подход предопредели в първата част да бъдат анализите по компоненти на околната среда - вода, въздух, почви, биоразнообразие, фактори на въздействие – отпадъци, шум. На следващо място и като естествено продължение са поставени анализа и прогнозата за възможностите на общината, според основните й инструменти за въздействие – управленски, икономически, финансови.

1. Природо-географски, териториално-административни и социално-икономически фактори за развитието на община Кочериново

1.1. Географска характеристика на територията на общината

Община Кочериново се намира в югозападната част на Република България и съгласно разпоредбите на Закона на регионалното развитие в югозападен район за планиране. Разположена е от двете страни на средното течение на р. Струма и долната третина на р. Рилска. На Север общината граничи с община Бобошево, на изток с

община Рила, на запад с община Невестино и на юг с община Благоевград. С изключение на последната всички останали са в териториалния обхват на Област Кюстендил.

Община Кочериново е една от деветте общини в границите на Кюстендилска област. Заема площ от 182,306 км² и се подрежда на предпоследно място по територия в рамките на областта. Освен община Кочериново, в рамките на областта влизат и общините Кюстендил, Невестино, Рила, Дупница, Трекляно, Бобов дол, Сапарева Баня и Бобошево. Общинският център отстои на 52,06 км. от областния център – гр. Кюстендил. Гр. Кочериново е разположен в близост до гр. Благоевград - 9,95 км.

Географското разположение, климатът и релефът на Община Кочериново предопределят наличието на благоприятни условия и предпоставки за приоритетно развитие на отделни отрасли на икономиката на общината, като селско стопанство, горско стопанство, дърводобив и дървопреработване, селски и екотуризъм, хотелиерство, преработка на селскостопанска продукция и други.

Фиг. № 2. Местоположение на община Кочериново

1.2. Релеф

Община Кочериново е част от Кюстендилска област и Югозападен район за планиране на Република България. Релефът на Югозападен район представлява съвкупност от планини, котловини, проломи и речни долини.

В северната част от района се намира Западна Стара планина, заедно с Ихтиманска, Средна гора, Лозенска, Витоша, Люлин, Вискяр и Завалска. На юг от тях се простират Трънската, Брезнишката и Пернишката котловина. В близост на тях са разположение двете планински групи – Верило – Руйската и Конявско – Милевската. На юг от тях са разположени Кюстендилската, Дупнишката и Самоковката котловини. Централно място в района заемат планините Рила и Пирин, както и южната погранична планина Славянка. На запад са разположени планините – Осогово, Влахина, Малешавска, Огражден и Беласица. Планините в района благоприятстват и предопределят развитието на туризма, животновъдството, дърводобивната и дървопреработвателната промишленост.

Фиг. № 3. Географска карта на Община Кочериново

Релефът на Община Кочериново е смесен - планински, полупланински и равнинен. Планинските и полупланинските територии в общината заемат 74 кв.км, което представлява 40,51 % от общата ѝ площ. Средната надморска височина на община Кочериново е 633,2 м. Релефът и разположението на Община Кочериново между тези двете основни планински вериги в района благоприятства развитието на селското стопанство, горското стопанство /вкл. дърводобив и дървопреработване/, туризма и животновъдството.

По поречията на Искър, Струма и Места са разположени множество плодородни котловини като Софийската, Радомирската, Кюстендилската, Санданско – Петричката и др. Те се явяват основен фактор за развитието селското стопанство, леката и в частност хранително – вкусовата промишленост, транспорта и транспортната инфраструктура в района.

Характерна релефна форма за общината е наличието на скалното образувание – „Стобските пирамиди”. Те се извисяват по високия ляв бряг на Рилска река - по склоновете на Кулския рид, разположен между широките суходолия Гръчковец (на север) и Буковец (на юг). Средната им височина е 6 - 10 м, а някои достигат до 10 - 12 м. Скални пирамиди се образуват по стръмни склонове от лесно рушащи се скали (пясъчници, вулкански туфи и др.) При поройни дъждове или бързо топящи се снегове по склоновете потичат водни струйки , които отнасят почвени и скални частици и създават мрежа от малки, почти успоредни помежду си улеи (ерозионни бразди). Надолу по склона водните струйки се сливат в потоци, те се врязват по-дълбоко в скалите и образуват ровини. След всеки валеж ровините увеличават размерите си и постепенно се превръщат в огромни дълбоки долове. Сред гъстата мрежа от ровини и долове се открояват оцелели от водната стихия причудливи скални образувания, най-често са с форма на конуси, игли или пирамиди. По-устойчиви скални блокове често се запазват по върховете им като шапки и ги предпазват от бързо разрушаване.

1.3. Климат

Община Кочериново се намира в зоната на преходно - континенталния климат със средиземноморско влияние, предимно по течението на река Струма. Тази зона се характеризира с продължителна пролет и лято, както и с мека зима. Климатът на общината е изключително благоприятен за развитието на селското стопанство и най-вече за отглеждането на разнообразни селскостопански култури /зърнени култури, лен, картофи и др./.

В района се чувства влиянието на средиземноморския климат, което е характерно за селищата, разположени по поречието на река Струма. Топлият въздух, който нахлува по поречието на реката предопределя сравнително високи средни температури през зимата (+3,4°C). През годината времето е относително топло време и мека и кратка зима. Средногодишната температура в общината е +12,4°C, а средната лятна +16,5°C.

Средногодишната сума на валежите е около 590 л/м², като обикновено максимумът им е през есента, а минимумът – през лятото.

Снегът се задържа предимно в най-високите места. Най-топли са месеците юли и август, а най-студени – януари и февруари.

Валежите в района са най-обилни през месеците април, ноември и декември. Преобладаващите ветрове са северните и северозападните.

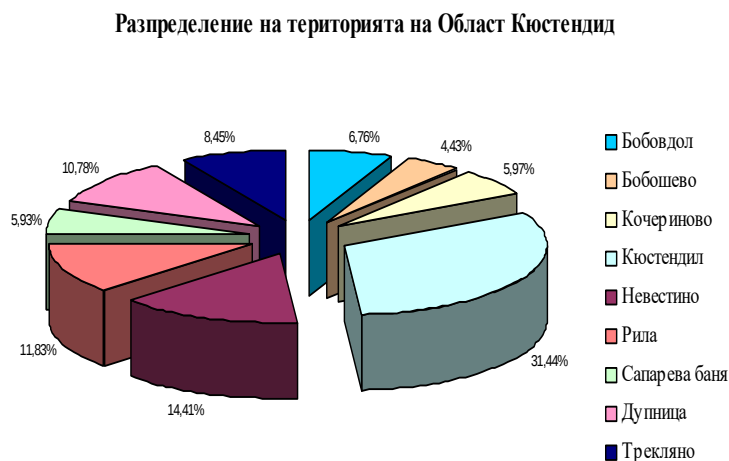
Гореописаните обстоятелства определят климата на региона като благоприятен за развитие на туризъм, дейности на открито и климатолечение.

1.4. Териториални и поземлени ресурси.

Разпределението на територията на Областта между съставляващите я общини е представено на Таблицата по-долу:

Таблица 1: Разпределение на територията на Област Кюстендил

№	Община	Територия /дка/	Дял от областта /%/
1	Кюстендил	959 429,0	31,44%
2	Невестино	439 686,0	14,41%
3	Рила	360 960,0	11,83%
4	Дупница	329 059,0	10,78%
5	Трекляно	257 826,0	8,45%
6	Бобов дол	206 188,0	6,76%
7	Сапарева баня	180 921,0	5,93%
8	Кочериново	182 306,0	5,97%
9	Бобошево	135 142,0	4,43%
	Общо	3 051 517,0	100,00%

Диаграма № 1. Площ на населените места в община Кочериново

От Таблица 1 се вижда, че Община Кочериново заема едва 5,97 % от територията на Област Кюстендил /респективно 0,16% от територията на Република България/. Най – голямата община в рамките на областта е самата Община Кюстендил, заемаща 31,44%, следвана от община Невестино – 14,41%, община Рила – 11,83% и община Дупница – 10,78%. Най – малката по територия община в област Кюстендил е община Бобошево, заемаща само 4,43% от територията ѝ.

В състава на Община Кочериново влизат 11 населени места, от които 1 град /общинския център – гр. Кочериново/ и 10 села, в т.ч.:

- ↗ Гр. Кочериново
- ↗ с. Стоб
- ↗ с. Пороминово
- ↗ с. Бараково
- ↗ с. Мурсалево
- ↗ с. Фролош
- ↗ с. Цървище
- ↗ с. Драгодан
- ↗ с. Боровец
- ↗ с. Бураново
- ↗ с. Крумово

Разпределение на територията на общината между единайсетте населени места в нейните граници е представено в представената таблица:

Таблица № 2. Разпределение на територията на общината по населени места

№	Населено място	Територия /дка/	% от територията на общината
1	Гр. Кочериново	20 819,40	11,42%
2	с. Стоб	19 655,08	10,78%
3	с. Пороминово	12 187,21	6,69%
4	с. Бараково	7 435,52	4,08%
5	с. Мурсалево	12 078,20	6,63%
6	с. Фролош	50 930,20	27,94%
7	с. Цървище	23 329,59	12,80%
8	с. Драгодан /долен и горен/	8 494,43	4,66%
9	с. Боровец	7 906,01	4,34%

10	с. Бураново	10 758,46	5,90%
11	с. Крумово	8 711,90	4,78%
12	ОБЩО	182 306,00	100,00%

III. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Атмосферен въздух

Атмосферният въздух е елемент на околната среда, който оказва пряко и косвено въздействие върху здравословното състояние на човека. Атмосферното замърсяване е проблем на модерното общество, актуален най-вече за големите градове и индустриалните райони.

Качеството на въздуха е последица от комбинираното действие на много и разнообразни фактори. Метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсителите в атмосферния въздух.

Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството емисии от различни източници, така и от характера на разсейването им в атмосферата.

Във връзка с ограничаване на антропогенното въздействие са издавани различни нормативни актове, имащи за цел защитата здравето на човека и на околната среда от отрицателни последици. С тези закони и норми се ограничават:

- емисии – въз основа на видовете източници се определят допустимите концентрации вредни вещества в т. н. димни газове, които могат да бъдат изпускани в атмосферния въздух – Норми за допустими емисии (НДЕ);

- имисии – определят се допустимите (граничните) концентрации на вредните вещества, чието наличие в атмосферния въздух не е свързано със здравен риск за населението – Пределно допустими концентрации (ПДК). Пределно допустима концентрация (ПДК) е максималната концентрация на вредно вещество, която за определен период от време не оказва нито пряко, нито косвено вредно въздействие върху човека.

Националната система за мониторинг на околната среда извършва оценка на качеството на атмосферния въздух (КАВ) върху територията на страната, разделена на

6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, утвърдени със Заповед №969/21.12.2013 г. на министъра на околната среда и водите.

Община Кочериново не е включена в район за оценка и управление на КАВ.

Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух на МОСВ се състои от 48 стационарни пункта, в т.ч. 9 пункта с ръчно пробонабиране и последващ лабораторен анализ, 30 автоматични измервателни станции (АИС), 5 автоматични ДОАС системи (работещи на оптичен принцип), както и 4 АИС за мониторинг на качеството на атмосферния въздух в горски екосистеми.

1.1. Източници на емисии

Различават се два основни вида източници на атмосферно замърсяване: стационарни и линейни.

Стационарните източници от своя страна са точкови и площни.

➤ Точкови – Всички източници на вредни емисии, които имат определени параметри / точни координати, височина, напречно сечение, скорост на газовия поток, дебит, температура на газа и масов поток на вредни вещества /. Това са димоходите /комини/ на горивни инсталации, изпускателните устройства на производствени вентилации, аспирации и др. ;

➤ Площни – Поради определено ниското застрояване, характера на терена, вида на отоплителните уреди, като площни източници се явяват комините на битовото отопление на населението и отоплението на административните сгради на територията;

Линейни – Транспортният поток от леки и товарни автомобили, автобуси и автотракторна техника допринасят в много голяма степен за влошаване на качеството на атмосферния въздух. Отделяните от двигателите вредни вещества в състава на изгорелите газове / азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, сажди и летливи органични съединения / както и прахът са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в община Кочериново.

Неорганизиран източници - на територията на общината съществуват редица неорганизиран източници на атмосферно замърсяване. Това са дихателните на горивни резервоари в обектите за съхраняване и търговия с горива, открити площи за насипни материали, кариери за добив на инертни материали и др.

Основните групи антропогенни дейности, имащи отношение към замърсяване на атмосферния въздух са:

- Промислени дейности;
- Автомобилен трафик;
- Комунално-битов сектор – използване на твърди и течни горива за отопление през зимния сезон;
- Строителни и ремонтни дейности – в различни райони от този вид дейности допълнително се повишават нивата на суспендиран прах и вредни газове от изгаряне на горивата;
- Други – селско стопанство.

1.2. Анализ на показателите

1.2.1. Фини прахови частици (ФПЧ)

ФПЧ са микроскопични твърди или течни вещества, суспендирани в земната атмосфера. В българското законодателство в зависимост от размера им те се диференцират на ФПЧ10 и ФПЧ2.5.

С Директива 2008/50/ЕО от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух, транспонирана в националното законодателство чрез Наредба №12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух са определени две пределно допустими стойности по отношение на ФПЧ10 – средногодишна и средно денонощна (средно за 24- часов период). Средногодишната норма (СГН) – средната концентрация за една календарна година, е определена на 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, а средно денонощната норма (СДН) е определена на 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, която не трябва да бъде превишавана повече от 35 пъти за една календарна година.

Източник на замърсяване с ФПЧ10 са битовите, транспортните и промишлените дейности на територията на общината, замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др. Допълнителен принос към замърсяването на атмосферния въздух с прахови частици оказват неблагоприятните климатични условия – продължителното време с ниска скорост на вятъра и продължителни засушавания.

1.3. Точкови източници на емисии

На територията на община Кочериново действат предприятия от почти всички отрасли на икономиката. Общината е специализирана в няколко индустриални направления, които се основават и на използването на местната суровинна база.

- Лека промишленост;
- Хранително-вкусовата промишленост;
- Строителство;
- Дървообработваща промишленост и др.

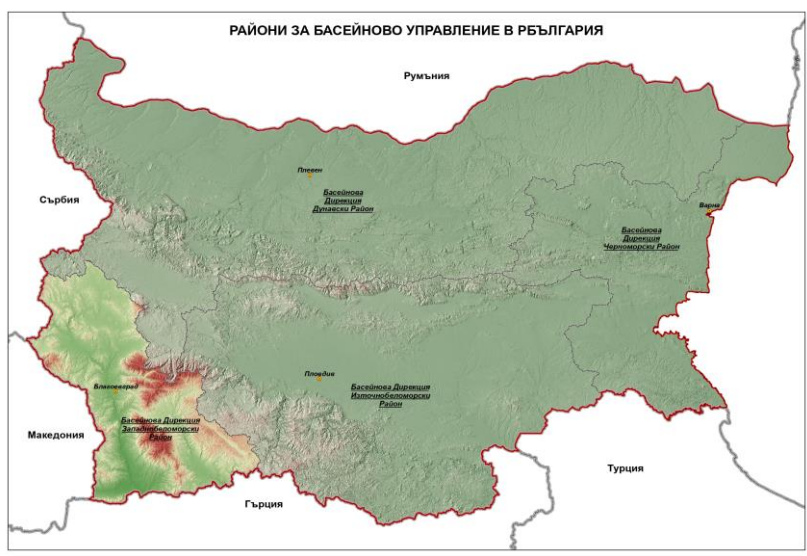
Влиянието на промишлените източници върху концентрациите на замърсители в атмосферния въздух в Община Кочериново може да се определи като локално и слабо, дори при отчитане на търговските и комуналните дейности, които са свързани с промишлеността и икономиката.

2. Водни ресурси

2.1. Описание на райони за басейново управление на водите

В Република България управлението на водните басейни се извършва от четирите Басейнови Дирекции, част от държавната администрация на Министерство на околната среда и водите (МОСВ).

Управлението на водните басейни в Община Кочериново се извършва от Басейнова дирекция „Западнобеломорски район” (БДЗБР) с административен център гр. Благоевград.

Фиг. № 4. Карта на район за Басейново управление – източник ПУРБ 2016 – 2021 г.

Западнобеломорски район обхваща водосборните области на реките Струма, Места и Доспат, които са трансгранични. Реките Струма (извират от планина Витоша – 2246 m н.в.) и Места (извират от Рила планина - 2240 m н.в.) пресичат държавната граница и се вливат в Егейско море на територията на Република Гърция. Река Доспат (извират от Западните Родопи - 1643 m н.в) пресича държавната граница и устието ѝ е на територията на Република Гърция.

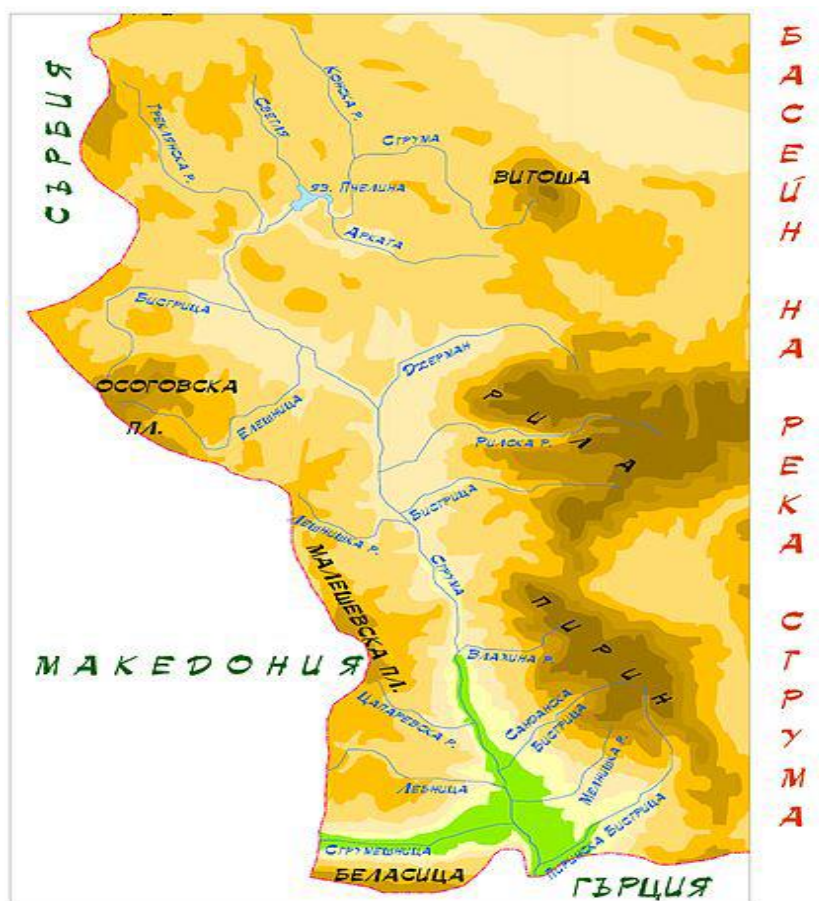

Фиг. № 5 Водосборни области на Западнобеломорски район – източник ПУРБ 2016 – 2021 г.

2.2. Реки на територия на община Кочериново

През територията на община Кочериново минава р. Струма, характеризираща се с пълноводие по време на топенето на снеговете в планините, както и по време на пролетните и есенните валежи. На територията на община Кочериново в р. Струма се вливат две реки – р. Копривен и р. Рилска. Водосборният басейн на р. Копривен е изцяло в границите на общината, като минава през с. Фролош и в близост до с. Цървище и с. Драгодан.

Релефът на водосборния басейн се характеризира с надморска височина от 400 до 1300 м. при извора.

Фиг. № 6 Водосборен басейн на р. Струма

Река Рилска води началото си от планинските масиви в община Рила, като на територията на община Кочериново минава през с. Стоб, с. Пороминово и с. Бараково.

Качествата и характеристиките на повърхностните води в община Кочериново до голяма степен се формират под влиянието на хидроложките процеси, климата,

геоложките и геолого - морфологичните условия, както и под влиянието на почвено - растителната структура на водните басейни. Речният отток на р. Копривен е образуван от дъждовните и подземните води, които от своя страна са функция на геоложкия строеж на басейна, климата и почвено-растителния комплекс.

Речният режим се характеризира с пролетно пълноводие, като този непостоянен режим се отразява върху използването им. Допълнително препятствие за използването е замърсеността на част от притоците на Струма.

Въпреки това реките имат своя принос и рекреативно въздействие като естетически елемент от живописния ландшафт на региона, но и като туристически ресурс, с предоставяне на възможности за риболов, разходки и еко туризъм.

Таблица № 3 Оценка на екологичното състояние на водните тела

Код на Водното тяло	Име на ВТ	Географско описание на ВТ	Повърхностно /подземно	Обща оценка на екологичното състояние/потенциал – Повърхности и водни тела	Химична оценка на състоянието – приоритетни вещества – повърхност и водни тела
BG4ST500 R1030	Струма ST1030	р. Струма от вливането на р. Джерман до вливане на р. Благоевградска	Повърхностно	Лошо състояние	Неизвестно състояние

		Бистрица			
BG4ST500 R1043	Рилска ST1043	р. Рилска от вливане на р. Шарковица до вливане в р. Струма	Повърхностно	Добро състояние	Неизвестно състояние

Цел на опазване на водното тяло:

1. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал;
2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерен екологичен потенциал:
 - постигане на възможно най-добър екологичен потенциал по биологични елементи - МЗБ;
 - постигане на възможно най-добър екологичен потенциал по физикохимични елементи - БПК, N-NO₂, N-NO₃, N-total;
3. Запазване на добро химично състояние.

На територията на община Кочериново има 21 малки язовира изградени, използвани при напояването в селското стопанство и които биха могли да бъдат използвани за развъждане на риби.

2.3. Водоснабдяване

Водоснабдителните мрежи в Общината изпълняват жизненоважни функции за населението, производството и за други дейности свързани с комплексното обслужване. Поради тези причини общинското ръководство полага особени грижи за развитието, поддържането и разширяването на водоснабдителната система. Основната функция на тази система е да удовлетвори нуждите на жителите на Общината от вода.

Основният физически проблем с водопотреблението е свързан с лошото състояние на тръбопроводите, което води до големи загуби на вода. Изключително амортизираните етернитови тръби създават предпоставки за чести аварии, както в междуселищните проводни, така и в селищните водопроводни изградени мрежи.

Населените места на територията на община Кочериново се водоснабдяват от Водоснабдяване и канализация – „Кюстендилска вода” ЕООД

Основен водоизточник е ВЕЦ Калин.

В момента на територията на общината има изградени резервоари в следните населени места :

- гр. Кочериново - с обем от 500 куб.м.;
- с. Драгодан - с обем от 25 куб.м.;
- с. Боровец - с обем от 75 куб.м.;
- с. Бураново - с обем от 100 куб.м.;
- с. Крумово - с обем от 100 куб.м.;

2.4. Канализационна мрежа

Община Кочериново разполага с изключително слабо развита канализационна система. Изграждането на канализация в населените места в общината е основен неин приоритет. Основният проблем при осъществяването на тези проекти е липсата на достатъчно финансови средства.

Канализация гр. Кочериново

Изградената канализационна мрежа в гр. Кочериново обхваща около 60% от площта на града и около 41% от жителите. Тя би трябвало да отвежда битово-фекалните води в съществуващата общинска пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ), която е бившата ПСОВ на ЗКМО „Никола Вапцаров. В довеждащият канал до ПСОВ практически не протича никакво водно количество, т.е. по него не постъпва вода в ПСОВ. Съоръженията в ПСОВ са силно амортизирани и не могат да изпълняват първоначалното си предназначение.

ПСОВ гр. Кочериново

Съществуващата ПСОВ Кочериново е проектирана и изградена през 1984г., първоначално за пречистване на производствените и битово-фекални води на завода за производство на картон „ЗКМО Кочериново” и битово-фекалните отпадъчни води от гр. Кочериново. Предвидено е битовите-фекалните води от завода и от града да се обединят непосредствено преди площадката и след преминаване през механично пречистване, да се смесят за съвместно биологично пречистване с производствените

отпадъчни води от завода. След преустановяване работата на завода през 2002 г. собствеността на пречиствателната станция е прехвърлена на Община Кочериново за нуждите на града. Състоянието на съществуващата пречиствателна станция е лошо. Основните съоръжения са полуразрушени, а оборудването липсва или е напълно амортизирано. Не се експлоатират нито механичното, нито биологичното стъпало. В добро състояние са единствено двата вторични радиални утайтеля, но оборудването към тях липсва. В момента в ПСОВ практически не постъпват отпадъчни води.

Като цяло съществуващата пречиствателна станция не изпълнява предназначението си и е под въпрос дали може да бъде реконструирана.

Канализация и ПСОВ с. Стоб

На територията на село Стоб източно от река Рилска канализационната мрежа отговаряща във функционален аспект на това понятие и покриваща изискванията на нормативната уредба е изградена в по голяма част. Събраните отпадъчни води се пречистват в ПСОВ.

Канализация и ПСОВ с. Мурсалево

На територията на с. Мурсалево има изградена в по-голямата си част канализационна система отговаряща на нормативната уредба и отпадъчните води се пречистват с ПСОВ.

3. Отпадъци

Община Кочериново е в процес на изработване на Програма за управление на отпадъците, програмата се разработва на основание чл. 52 от Закона за управление на отпадъците и в съответствие с целите, структурата и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) и в съответствие със Заповед № РД-211 от 31.03.2015 г. на министъра на околната среда и водите за утвърждаване на „Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците”.

При разработването на програмата се спазва йерархията за третиране на отпадъците, изградена съгласно изискванията на Европейският съюз /ЕС/ и залегнала с ЗУО, а именно:

1. Предотвратяване образуването на отпадъците;
2. Подготовка за повторна употреба;
3. Рециклиране;
4. Друго оползотворяване (оползотворяване за получаване на енергия);
5. Обезвреждане.

Програмата ще обхваща всички дейности свързани с управлението на отпадъците на територията на община Кочериново, произтичащи от ЗУО. Включват се мерки по предотвратяване образуването на отпадъците, събирането, транспортирането, третирането, оползотворяването и обезвреждането на различните потоци отпадъци, образувани от жизнената дейност на гражданите, от административни, търговски, производствени и други източници.

Видове отпадъци, които са в обхвата на програмата:

- Битови отпадъци;
- Строителни отпадъци;
- Масово разпространени отпадъци /МРО/ - негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени моторни масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми (ИУГ), излязло от употреба електрически и електронно оборудване (ИУЕЕО) и др.
- Отпадъци от опаковки;
- Биоразградими и растителни отпадъци.

Състоянието на околната среда в община Кочериново е пряко свързано с организацията, използването на ресурсите ѝ, развитието на промишлеността, дългогодишните дейности в селското и горското стопанство, степента на влаганите инвестиции в инфраструктурата и пречистването на отпадъчните води.

Контролът върху състоянието на околната среда се провежда по компоненти на средата и фактори в съответствие с поредицата от специализирани закони за управление на околната среда, приети през последните години за сближаване със законодателството на ЕС.

Дейността по управлението на ТБО в гр. Кочериново се извършва за сметка на общинския бюджет и се финансира от постъпленията в общинския бюджет от такси смет.

В организацията за събиране и извозване на битовите отпадъци са обхванати всички населени места и кметства на територията на общината: гр. Кочериново, с. Стоб, с. Пороминово, с. Бараково, с. Мурсалево, с. Фролош, с. Цървище, с. Драгодан, с. Боровец, с. Бураново и с. Крумово, както и всички крайпътни обекти в района.

Битовите отпадъци се събират и извозват от Общинско предприятие „Чистота” към Община Кочериново. Събирането на отпадъците на територията на община Кочериново се осъществява посредством съдове за събиране на отпадъци: кофи тип „Мева” с вместимост 110 L и контейнери тип „Бобър” с вместимост 1100 L.

Всяка година кмета на Община Кочериново издава заповед, с която се определят границите на районите на територията на община Кочериново, в които се организира събиране и извозване на битовите отпадъци, както и честотата на сметоизвозване.

Генерирането на битови отпадъци е в зависимост от мястото на образуване на отпадъците и стандарта на живот на населението, варира по сезони. Образованите битови отпадъци на територията на общината за последни пет години са описани в *таблица № 4.*

Таблица № 4. Образувани битови отпадъци на територията на община Кочериново

година	Образувани битови отпадъци (хил.т.)
2016	1114,8
2017	1179,0
2018	443,0
2019	389,08
2020	728.94

Депониране

Регионалното депо за ТБО е въведено в експлоатация през 2020 г. и обслужва населението на пет общини – Благоевград, Симитли, Рила, Кочериново и Бобошево. Депото е разположено в землището на село Бучино, област Благоевград на разстояние 11.2 км. от община Кочериново. Отпадъците преди да постъпят на депото преминават през инсталация за сепариране.

Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци

Всички нерегламентирани замърсявания в населените места на територията на общината се почистват.

На територията на Община Кочериново няма направено подробно изследване върху състоянието на почвите и тяхната степен на разрушаване и замърсяване. Основен източник на почвено замърсяване и разрушаване е нерегламентираното изхвърляне на различни отпадъци – битови, селскостопански, строителни и др., и в момента на територията на общината периодично се оформят локални замърсявания със сезонни отпадъци от домакинствата и строителни отпадъци, поради все още ниската екологична култура на населението. Те се констатираат своевременно и общината предприема незабавни мерки за отстраняването им. При установяване на нарушител се налагат санкции.

Мерките за предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания, които Общината може да предприеме касаят:

- Увеличаване броя на контейнерите;
- Ограничаване достъпа на автомобили до крайпътни дерета и места, там където е възможно, с цел да не се изхвърлят отпадъци с автомобили, каруци, камиони и др.;
- Подобряване на културата на населението, чрез разработване и прилагане на различни мерки, кампании, програми;
- Увеличаване броя на служебните лица, имащи статут на контролни органи и правомощия за съставяне на актове за административни нарушения;
- Поставяне на предупредителни знаци за забрана за изхвърляне на отпадъци на определени места.

4. Почва и нарушени терени

Почвите в югозападния район са разнообразни – смолници в северните котловини, канелено – горски и алувиално – ливадни в южните. Те позволяват отглеждането на

пшеница, царевица, ръж, късни зеленчуци, лозя, овощни култури, тютюн, фъстъци и пр.

Характерни за община Кочериново са канелените горски почви, като почвеният слой на територията на общината е в естествено състояние и е незамърсен. Почвеният профил се отличава и характеризира с доста разтеглен хумусно - акумулативен хоризонт, чиято мощност варира между 5 и 15 см. Те са с мощен и уплътнен алувиален хоризонт, като уплътняването понякога обхваща и част от хумусния хоризонт. Хумусният слой има различна мощност и оцветяване, от бледожълто до кафеникаво.

Структурата на канелените почви е по-добре изразена в необработените и по - слабо изразена при обработените земи. Познаването на особеностите на основните типове почвени слоеве на територията на община Кочериново е важно условие за подбор на земеделски култури, които най-добре се развиват върху тези почви. Формирането им протича при преходно-континентален и преходно-средиземноморски климат и при участието на топлолюбива широколистна, горска растителност, разнообразен почвен субстрат /силно натрошени и изветрели гранити, гранитогнайси, гнайси, слюдени шисти и др./. Канелените горски почви се разделят на типични, излужени и оподзолени канелени горски почви. Типичните горски канелени почви имат ограничено разпространение в хълмистите и дълбоко разчленени райони. Развити са върху карбонатна основа и се характеризират с плитък профил, малка мощност, плътен строеж. По механичен състав са леко до тежко глинести с хумусно съдържание /3-5% /.

При извършване на мероприятия свързани с компонент „почви“ ще се съобразени със законовите и подзаконовите нормативни документи, включително със заложените генерална стратегическа цел и приоритети в Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

Замърсяването на почвата се проявява основно в две форми:

- Физическо изменение на почвените структури. Най-големи поражения върху почвите се нанасят от антропогенно натоварените екосистеми. Отклоненията в почвените параметри се отнасят преди всичко до структурата на почвата, нейната порьозност и плътност. Измененията им водят до рязко влошаване на вентилацията и

дренажа в почвата, вследствие на което настъпва рязко снижаване на активността и количеството на микроорганизмите разлагащи органичните вещества.

- Химическо замърсяване на почвата. Химическите замърсявания на почвите от антропогенен произход превъзхождат многократно в количествено и качествено отношение всички видове физически изменения.

Измененията в химическите параметри на почвата се отразяват след кратък или по-дълъг период от време върху ръста и продуктивността на отделните видове и техните популации. Човекът, като консумент и почвената флора и фауна, често изпитват косвеното влияние на тези процеси в следствие изменения във вътрешната структура на фитоценозите.

Като единствен значим източник на замърсяване с оловни аерозоли могат да бъдат идентифицирани моторните превозни средства с бензинови двигатели. Потенциално замърсени с олово са земи в крайпътни зони с ширина 15-25 м. Няма конкретни изследвания за наднормено ниво на замърсяване.

4.1. Анализ на почвите

В рамките на Националната мрежа за почвен мониторинг, въз основа на равномерна мрежа 16x16 км, в която се извършват проучвания в 397 пункта (базова мрежа/мрежа за широкомащабен мониторинг), чрез анализ и оценка за съдържанието на трите биогенни елемента: азот, органичен въглерод и фосфор.

Пунктовете са разположени в земеделски земи. При избора на точното им местоположение се спазват следните изисквания:

- Отстояние пресечна точка на не повече от 2 км.
- Почвено различие и начинът на ползване да съответства на съответната пропорция на национално нови.

На *фиг.7* е показано разпределението на пунктовете от Националната мрежа за почвен мониторинг с установени превишения на МДК на тежки метали през 2019 г.

Фиг. 7 Пространствено разпределение на пунктове от Националната мрежа за почвен мониторинг с установени превишения на МДК на тежки метали

Източник: ИАОС

Увреждане (деградация) на почвите е процес на настъпване на неблагоприятни промени в строежа и/или физико-химичните им свойства, водещ до нарушаване на основните им функции. Увредени почви са тези почви, които са ерозирани, вкислени, замърсени, засолени, уплътнени, запечатани или с намаленопочвено органично вещество.

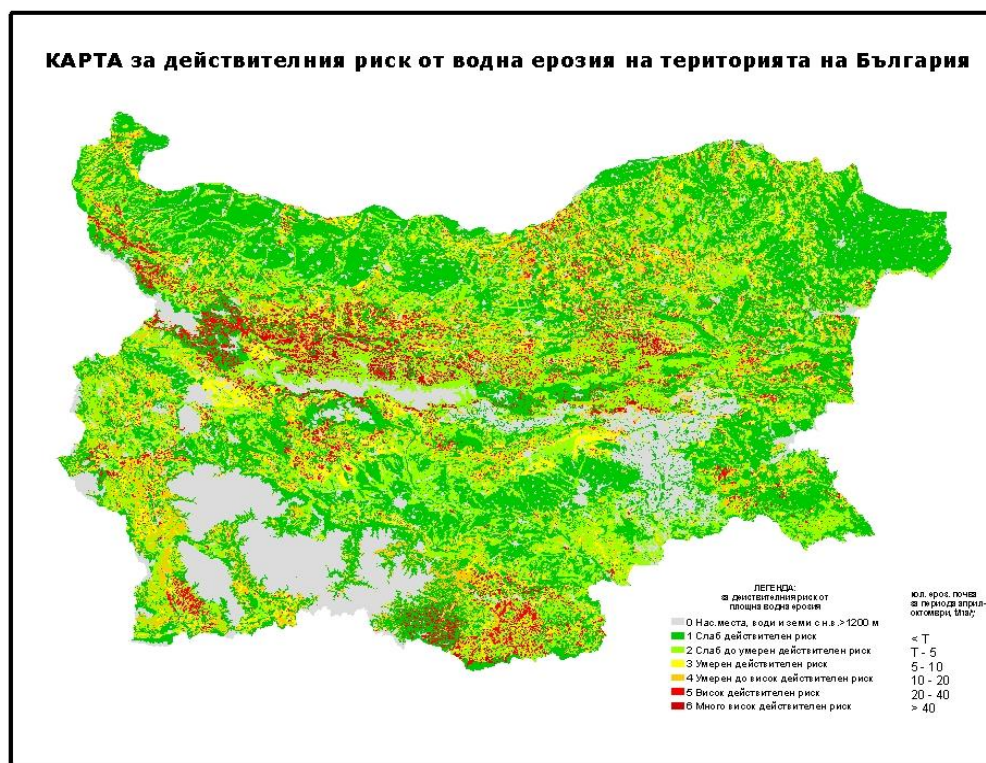
Ерозия:

- Водоплощна ерозия

Податливостта на почвите към ерозия изцяло зависи от климатичните особености, начините на земеползване и земеделските практики. Водоплощната ерозия се проявява,

както в земи за земеделско ползване (пасища, нива, трайни насаждения), така и в земи за горскостопанско ползване.

Фиг.8 Действителен риск от водоплощна ерозия

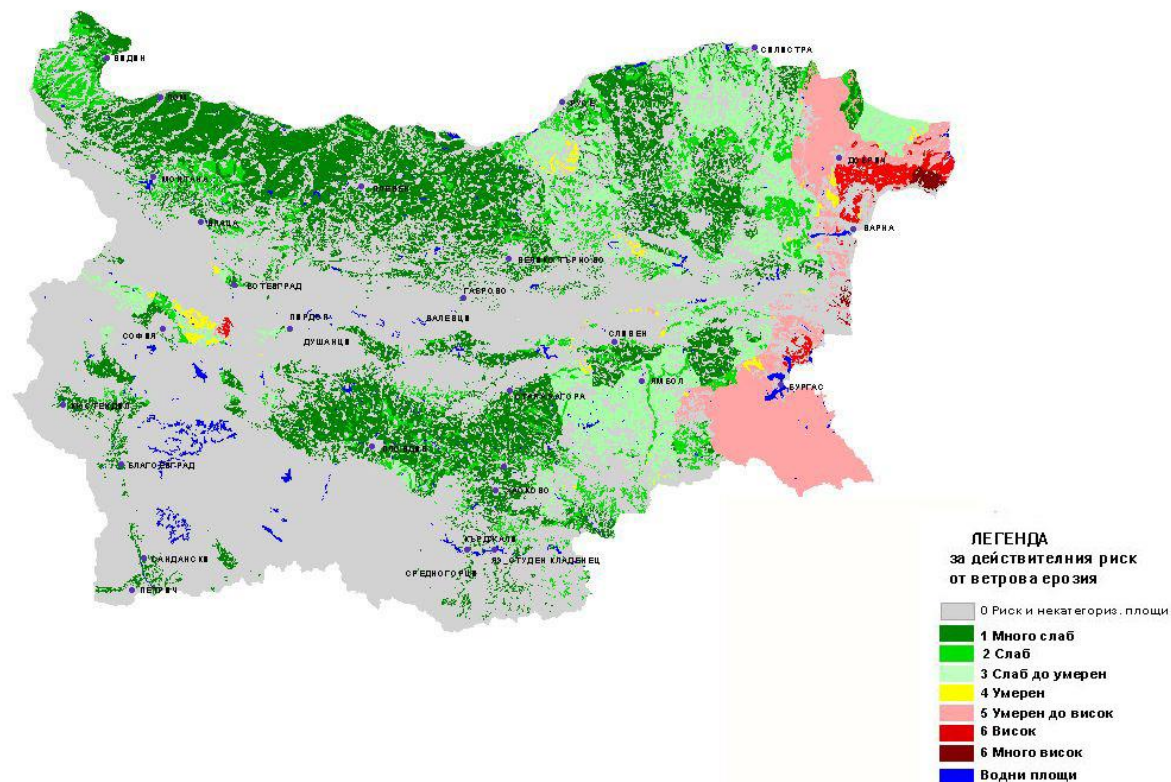

Източник: ИАОС

- Ветрова ерозия

Оценката на средногодишните загуби на почва от ерозия за дадени климатични, почвени, топографски и стопански условия се прави с помощта на: математически модел базиран на уравнение WEQ^2 и с използване на географска информационна система (ГИС). По този начин е възможно, на територията на цялата страна (и/или на конкретна територия) да се локализира действителния ерозионен риск, да се оценят почвените загуби, да се правят различни видове анализи и прогнози.

Фиг. 9 Действителен риск от ветрова ерозия

Източник: ИАОС

За разлика от водоплощната ерозия, която е характерна за планински и хълмисти условия, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини.

Предотвратяване на ерозията на почвите:

- При стръмен наклон се препоръчва залесяване или използването на територията като пасище. За това могат да се засадят едногодишни или многогодишни треви, които ще станат фуражна основа за домашни животни, които пасят там;

- Контрол върху броя на добитъка в рисковите райони;
- Редуване на земеделски земи с горски насаждения. От особено значение е наличието на гори по склоновете на деретата, в близост до реки и между полета.

- Рационално разпределение на земеделските земи въз основа на особеностите на релефа;
- Правилна сеитба на култури: съвместна и/или кондензирана сеитба на зимни и пролетни култури, райета, при която се редуват редови култури и зърнени култури с ивици многогодишни треви.
- Регулиране на нивото на повърхностния отток в полетата: мулчиране с растителни остатъци, групиране и др.
- Укрепване на стръмни склонове със специална мрежа.
- Засаждане на дървета върху голи повърхности.
- Прилагане на правилна структура на отглежданите култури
- Предотвратяването на пожари и др.

Засоляване и засолени почви

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Резултатите от мониторинговите наблюдения върху процесите на засоляване на почвите, организирани от ИАОС, в не съдържат данни за процеси на засоляване или засолени почви, касаещи община Кочериново.

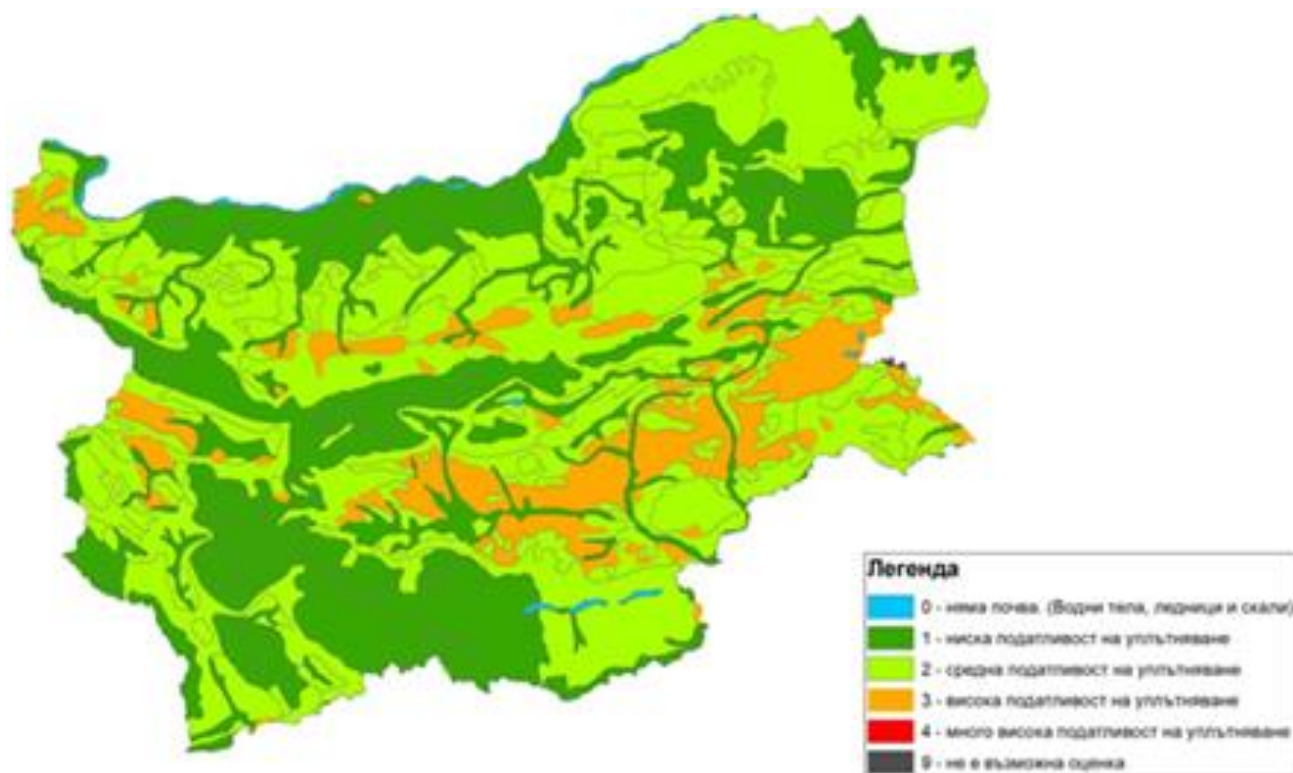
Вкисляване

Вкисляването на почвите е естествено протичащ процес, чийто интензитет зависи и от антропогенните фактори и се характеризира с понижаване на рН на почвата, поява на алуминиева и/или манганова фитотоксичност, обедняване на почвата с бази, молибденов дефицит, подтисната микробиологична активност и киеселинна деструкция на глинестите минерали. Една от основните причини за антропогенно вкисляване на почвите в България е дългогодишното минерално торене с вкисляващи азотни торове, особено когато то е самостоятелно, без съпътстващо фосфорно и калиево торене.

Уплътняване

Уплътняването на почвите представлява негативното въздействие в понижена аерация на почвата, свързана с нарушаване на водно-въздушния и топлинния ѝ баланс, намаляване на водопропускливостта и понижаване на почвеното плодородие. Уплътняването на почвата води и до намаляване потенциала на повърхностния отток, с което се повишава интензивността на водно-ерозионните процеси и рискът от наводнения. В страната няма мониторингови данни по отношение уплътняването на почвите. Според експертни оценки се приема, че около 506 000 ha (4.5 %) от почвите в страната са засегнати от този деградационен процес. Няма тенденция за увеличаване на площите с уплътнени почви.

Фиг. 10 Естествена податливост на земеделски почви към уплътняване

Източник: ИАОС

Необходимо е прилагане на добри земеделски практики за поддържане и възстановяване на структурата на почвата, интегрирани с мерките за опазване на почвите от ерозия и деградация на почвеното органично вещество, и използване на машини и приспособления за почвообработка с намален натиск.

Уплътняването на почвите може да се отстрани чрез използване на специални земеделски машини: продълбочители (дълбоко) разрохвачи, параплугове. За да се постигне ефектен резултат, се препоръчва спрямо най-долния преуплътнен слой да се оре на 50 % по-голяма дълбочина. Най-подходящото време за продълбочаване е есента, когато почвата е изсъхнала на голяма дълбочина и по-лесно се разрохква. Ефективен метод за контролиране на уплътняването е организацията на движението на техниката в полето.

Почвено органично вещество (дехумификация)

Последствията от намаляване на почвеното органично вещество (дехумификация) се изразяват в обезструктуриране на почвите, влошаване на техните водно-физични и въздушни свойства, което води до намаляване на продуктивните им възможности. В резултат на дехумификацията се повишава рискът от проявление на ерозионни процеси.

Органичната фракция на почвата е много важна за почвеното плодородие, стабилната структура и водозадържащата способност на почвите, както и за съществуването и почвеното биоразнообразие. Количество органично вещество в почвите се определя на базата на съдържанието на органичен въглерод.

Обобщената оценка за хумусното състояние на почвите в България показва, че климатичните, растителните и другите фактори на почвообразуване в голяма част от страната, особено в равнинната и леко хълмистата, където е съсредоточен обработваемият поземлен фонд, са благоприятни за образуване на качествен хумус, но общото количество на хумус в българските почви не е високо.

Хумусно съдържание в орници и поборници на целинни и обработваеми площи за канелени горски почви е:

Почва	Съдържание на хумус, % в слоя					
	0-30 см		Намаление, %	30-60 см		Намаление, %
	Целина	Нива		Целина	Нива	
Канелени горски	1,72	1,11	35	0,69	0,78	+12

Източник: Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020 – 2030 г.

Причини за намаляване на дехумификацията:

- широко прилаганото в България изгаряне на стърнищата, което освен до загуба на почвено плодородие, води и до загуба на биологично разнообразие. Кмета на Община Кочериново всяка година издава заповед, за забрана да се извършва изгаряне на стърнища и слама, суха трева по слоговете, крайпътните ивици и други площи;
- резултат на вторичното вкисляване и засоляването на почвата, свързана с изнасянето на повърхностния почвен слой вследствие проявлението на ерозионни процеси - водоплощна и ветрова ерозия, окисление на органичния въглерод поради висока аерация при интензивни обработки и деградация на почвената структура при уплътняване на почвата;
- интензивното и монокултурно земеделие, неприлагане на научно обосновани сеитбообръщения, ограниченото прилагане или пълната липса на органично торене, небалансираното, едностранчиво торене, предимно с азотни торове, което влияе отрицателно и е сериозен фактор за протичане на дехумификация поради ускоряване на минерализацията на органичното вещество и др.

Замърсяване

— В съответствие с Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България, през периода 2005 – 2016 г. почвите в страната са в добро екологично състояние по отношение на замърсяване с тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители - Полиароматни въглеводороди (РАН), Полихлорирани бифенили (РСВ) и Хлорорганични пестициди.

За 2019 година са отчетени 13 пункта от общо 115, в които има завишено съдържание на някои **тежки метали и металоиди**. На Фиг. 11 е показано разпределението на пунктовете от Националната мрежа за почвен мониторинг с установени превишения на МДК на тежки метали.

***Фиг. 11** Пространствено разпределение на пунктове от Националната мрежа за почвен мониторинг с установени превишения на МДК на тежки метали*

Източник: ИАОС - по данни от Националната система за почвен мониторинг

Най-близките до територията на община Кочериново пунктове установени с превишения на МДК по отношение на Арсен (As) от Националната система за почвен мониторинг е разположен в с. Рашка Градица и с. Цървеняно, област Кюстендил.

— **Устойчивите органични замърсители (УОЗ)** са токсични химични вещества, които трудно се разграждат, натрупват се в организмите и по хранителната верига, се пренасят във въздуха, водата и чрез мигриращите биологични видове през международните граници. Отлагат се далече от мястото на тяхното изпускане и с голяма вероятност могат да предизвикват неблагоприятни последици за човешкото здраве или околната среда.

Най-често те се получават на база човешка дейност. Някои УОЗ се произвеждат, за да бъдат използвани като пестициди, други се употребяват като индустриални химикали, а трети са нежелани странични продукти от изгаряне или химически процеси, извършвани при наличието на хлорни съединения.

По данни на РИОСВ-Благоевград описани в Регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2020 г., до момента няма случаи на превишаване на нормите за УОЗ и нефтопродукти от внедряването на почвен мониторинг в постоянни пунктове през 2004 г. и по късно при въвеждане на Националната система за почвен мониторинг през 2009 г. като част от Националната система за мониторинг на околната среда.

— Един от основните източници на замърсяване на почвите са **битовите и строителните отпадъци**. За устойчиво управление на отпадъците на територията на общината и като неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Кочериново е Програмата за управление на отпадъците на територията на община Кочериново 2021 – 2028 г. Програмата е в унисон с Националния план за управление на отпадъците (НПУО 2021-2028 г.), който е съобразен с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото.

Често населението неконтролирано изхвърля битови и строителни отпадъци нерегламентирано главно на входовете и изходите на населените места, покрай реките, както и замърсява зелените площи в самите населени места.

На територията на община Кочериново няма специализирано депо за строителни отпадъци и излишни земни маси.

На територията на общината има едно общинско депо за твърди битови отпадъци, което не отговаря на изискванията на Наредба № 6/27.08.2013 г. Закрито е със Заповед № 421 от 28.11.2017г. на Директора на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Благоевград и подлежи на рекултивация. Общината има сключен административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за проект „Рекултивация на общинско депо за неопасни твърди битови отпадъци, находящо се в землището на с. Бараково, Община Кочериново“. Проекта се финансира по приоритетна ос 2 на Оперативна програма “Околна среда 2014 – 2020 г.”, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд на Европейския съюз и с национални средства по процедура чрез директно предоставяне BG BG16M1OP002-2.010 „Рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело C-145/14”.

Почвено запечатване

С понятието запечатване на почвата се означават процесите на покриване повърхността на почвата с непропускливи материали в резултат на развитието на градска инфраструктура и строителство. Запечатаните почви са безвъзвратно загубени за употреба за селско и горско стопанство, а почвените им функции са силно увредени. Актуални проучвания сочат, че запечатването на почвата е почти необратимо. Най-големите въздействия на запечатването на почвата се наблюдават в градските и крайградските райони.

Решаването на проблема със запечатване на почвата означава решаване на проблема с усвояването на земя. Целта обаче не е да се възпре икономическото развитие или настоящото земеползване да се замрази. По-скоро става дума за постигане на ефективно и устойчиво използване на природните ресурси, за които почвата е основна съставна част.

Свлачища

Свлачищата нанасят щети върху инженерната инфраструктура и облика на територията във всички области в страната. Проявата или активизирането им се дължат, както на природни (особености в цялостното геолого-тектонско развитие и морфология на районите; интензивност на валежите; морска абразия, щормови вълнения, ерозия, изветрителни процеси и др.), така и на техногенни фактори (въздействия в резултат на човешка дейност – извършване на дълбоки изкопи, прокарване на пътища, добив на полезни изкопаеми, претоварване на горната част на терена от насипи или ново строителство; състояние на изградените ВиК мрежи и експлоатацията им в потенциално-опасни свлачищни райони и др.).

На територията на община Кочериново са регистрирани 6 броя свлачища, от тях стабилизирани 2 броя и потенциални са 4 броя.

Таблица 5 Свлачища на територията на община Кочериново

№	Индент. №	Местоположение	Актуално
---	-----------	----------------	----------

			състояние
1	KNL27.39116-01	гр. Кочериново, ул. Юрий Гагарин“ №1 4	потенциално
2	KNL27.07065-01	с. Бураново кв. 25	потенциално
3	KNL27.07065-02	с. Бураново, път KNL2081/ KNL2032 Бобошево–Мурсалево/Бураново-Крумово	потенциално
4	KNL27.57830-01	с. Пороминово, ул. „Гоце Делчев“ о.т. 58-65	стабилизирано
5	KNL27.57830-02	с. Пороминово, ул. „Юрий Гагарин“	стабилизирано
6	KNL27.57830-03	с. Пороминово, ул. Христо Ботев“ между о.т. 46а и 61	потенциално

Въздействие на стопанските отрасли върху почвите

Неправилната експлоатация и несъобразените с нормативната база дейности от промишлеността, транспорта, земеделски практики водят до замърсяване на въздуха, почвата, подземните води, нарушаване на условията за развитие на флората и фауната и загуба на биоразнообразие.

Въздействия на **промишлеността** върху състоянието на почвата. Голяма част от промишлените предприятия в България, съществуващи до 90-те години на миналия век са закрити, други са приватизирани или фалирали и където е необходимо се извършват дейности по възстановяване на състоянието. Независимо от това в отделни случаи в близост до промишлените предприятия и до транспортните коридори се наблюдава въздействие върху почвите от добивната промишленост – нерудни и строителни материали. промишлеността, миннодобивната и преработвателната дейности, металургията и машиностроенето се основават на високите технологии. На повечето нарушени терени се провежда и/или е завършена мащабна техническа и биологична рекултивация.

Нарушения и възможни замърсявания на почвите може да се очаква от енергетиката и енергопреносната мрежа. През територията на България преминават трансгранични продуктопроводи, електропроводи, газопроводи главно от

Североизточен към Югоизточен и Югозападен район, съответно към Турция, Гърция, Македония и Сърбия. По трасетата на тази мрежа земите са рекултивирани, но е променено ползването им само за отглеждане на тревиста плиткокоренова растителност.

Във връзка с увеличаване на обема на енергийните ресурси, през последните 10 години масово се отглеждат енергийни култури (рапица), които заемат обширни територии с богати почви, най-често черноземи. При неспазване на сеитбообръщенията тези почви е възможно да губят плодородието си.

Селско стопанство

В последните няколко години биологичното производство се развива с бързи темпове, като непрекъснато нарастват както броят на операторите, така и площите и броят на животните, включени в система на контрол.

Към края на 2017 г. общият брой на регистрираните в Министерство на земеделието и храните биологични производители, преработватели и търговци е 6 822 (вкл. 974 подизпълнители), а площите, обхванати от системата за контрол на биологично производство, възлизат на 136 629 ha 2,72% от общата използвана земеделска площ в страната. (без да се включват сертифицираните екологично чисти райони, от които се събират диворастящите култури – гъби, билки и горски плодове).

Българската агенция по безопасност на храните осъществява контролът на продукти за растителна защита и торове, съгласно Закона за защита на растенията. Приложението на продукти за растителна защита към настоящия момент не е заплаха за замърсяване, но прекомерното им използване в миналото все още показва наличие на остатъчни количества от някои ПРЗ.

Неправилните обработки на почвите – тежка техника, оран на една и съща дълбочина, несъблюдаване на оптималната почвена влага, многократни обработки, са причина за уплътняване. Ако не се прилагат правилно сеитбообръщения и обработки на наклонени терени многократно ще се увеличат загубите от ерозия на най-плодородния

слой почва. Попадането му във водните басейни е причина за друг нежелателен процес - еутрофикация.

Горско стопанство

Новите предизвикателства пред устойчивото развитие на горския сектор в ЕС налагат увеличаване на приноса към зелената икономика и преодоляване на неблагоприятните последици от измененията на климата, опазване на биологичното разнообразие, балансиране на нарастващото използване на биомасата като енергиен източник с изискванията за ефективно използване на ресурсите. Визията за развитието на горския сектор, формулирана в Националната стратегия за развитие на горския сектор 2013-2020 г. е, че *„Към 2020 г. България ще има жизнени, продуктивни многофункционални гори, устойчив, конкурентоспособен и иновативен горски сектор, съхранени биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Секторът ще подпомага икономическото развитие на страната, ще осигурява условия за пълноценна реализация на заетите в него, ще способства в максимална степен за смекчаване на ефекта от промяната в климата и ще гарантира поддържането на здравословна околна среда“.*

Транспорт

Автомобилният транспорт замърсява околната среда с тежки метали - мед, цинк, кадмий, никел, кобалт, манган и др. Те попадат в растителността и почвите около пътищата, а оттам в животните и човека. Широчината на прилежащата ивица около автомобилните пътища, която се замърсява с тежки метали, зависи от силата и посоката на преобладаващите ветрове. При проведените наблюдения в рамките на Националната система за мониторинг на околната среда са регистрирани единични случаи на замърсяване на сервитутни ивици в точки с високо натоварване.

Броят на автомобилните средства постоянно се увеличава. Това води до необходимост от промяна на предназначението на нови площи земеделски земи за

изграждане на нови автомобилни пътища или разширяване на старите. Сервитутите на транспортните коридори са застрашени от ерозия, канавките за отвеждане на водите по пътищата се запълват, настъпва и техногенно замърсяване и засоляване от зимното почистване от снега. Замърсяването на въздуха и последващото замърсяване на води и почви е най-сериозният екологичен проблем, който се поражда от транспорта, особено в големите градове.

4.2. Административен капацитет и мерки

Програмата има ключова роля като ефективно средство за опазването на почвите и прилагане на правните инструменти за полагане на екологичното законодателство е необходимо Общината да предприеме следните мерки:

- подобряване на административния капацитет и ефективни правни инструменти свързана с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите;
- предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите;
- устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване;
- ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите;
- подобряване и ограничаване на ерозионните процеси;
- Ефективен превантивен, текущ и последващ контрол по опазване и устойчиво ползване на почвите и ограничаване на процесите, които ги увреждат на общинско ниво;
- Възстановяване, създаване на нова и поддържане на противоерозионната инженерно-техническа инфраструктурата в земеделските и горските територии, вкл. и за укрепване на хидрографската мрежа
- Стимулиране прилагането на агротехнически мерки за ограничаване на водоплощната и ветрова ерозия
- Създаване на противовеетрови защитни пояси и линейни залесявания покрай границите на земеделските имоти, край канали, пътища и др.

— Възстановяване и поддържане на полските синори и крайречните гори чрез осигуряване на периодични заливания, при необходимост и временно отваряне на диги и изграждане на специални канали, с цел запазване на крайречните местообитания.

Успешното изпълнение за опазването на почвите ще доведе до минимизиране и където е възможно, предотвратяване на вредното въздействие на деградационните процеси върху почвите, възстановяване на увредените и нарушени почви и тяхното устойчиво управление, съответстващо на европейските и национални нормативни документи. Програмата може да подпомогне към изготвяне на проекти, финансирани от национални и европейски фондове, чиято главна задача е опазването и устойчиво ползване на почвите.

5. Защитени територии, гори и биоразнообразие

България е една от най-богатите страни в Европа от гледна точка на уникална флора и фауна (биологично разнообразие), разнообразие от местообитания, обширни гори и други ресурси с биологично значение. Всъщност всички основни естествени местообитания в Европа могат да се открият и в България – от високопланински гори до крайморски езера и пясъчни дюни. България вече предприе много важни мерки за опазване на биологичното разнообразие. Тя е първата страна от Централна и Източна Европа, която осъществява стратегическо планиране на национално равнище за биоразнообразието чрез Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие от 1998 г. Законът за защитените територии (ЗЗТ) е приет от Народното събрание през ноември 1998 г. Той определя взаимоотношенията между институциите, отговорни за защитените територии и гарантира по-ефективното опазване на природата и защита на местните интереси. Законът въвежда съвременна и съобразена с международните норми категоризация на защитените територии: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност. Шестте категории защитени територии се различават по състояние и степен на съхраненост на дивата природа в тях. Това определя целите на управление на съответната защитена територия. Като правило може да се окаже, че колкото по-непокътната е природата, толкова е по-строг режимът на защита и управление на съответния природен обект. Това се изразява предимно в ограничаване на човешките дейности в него, с цел съхранение на естествените екосистеми.

Националната екологична мрежа включва защитени зони като част от Европейската екологична мрежа "Натура 2000" и защитени територии, които не попадат в защитени зони. Целта е дългогодишно опазване на биологичното, геологичното и ландшафтното разнообразие. Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, протичащи в тях. Биологичното разнообразие е част от националното богатство и опазването му е задължение с приоритетна значимост.

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и опазване на характерни или забележителни обекти на неживата природа. Законът регламентира процедурите за обявяване и промените в защитените територии - прекатегоризиране, заличаване, промяна на площта, режима и др. както и управлението, стопанисването и охраната им.

Опазването на биологичното разнообразие изисква дългосрочно опазване на местообитанията, където оцеляват редките видове. В България политиката за решаване на поставената задача включва мерки като: създаване на Мрежа по Натура 2000; увеличаване на териториите под специална защита и създаването на режими за тяхното управление.

В допълнение към опазването и възстановяването на местообитанията, понякога са необходими специални усилия за опазване на специфичните видове, които са изключително застрашени. В България все още липсва всеобхватен преглед върху състоянието на растителните и животинските видове. Последната Червена книга на България бе публикувана през 1984 г., т.е. преди повече от двадесет години. Към този момент 574 висши растителни видове са изброени като редки (от общо 3600 висши растителни видове), а 158 са определени като застрашени.

5.1. Защитени територии

Природна забележителност „Стобски пирамиди”

През 1964 г. Стобските пирамиди са обявени за природна забележителност. Те са едни от най-популярните сред туристите скални пирамиди. Стобските пирамиди се намират над село Стоб, в Цареввръшкия дял на Югозападна Рила. Средната височина на пирамидите е между 7 и 10 метра, някои отделни пирамиди достигат до височина 12

метра. Стобските пирамиди са с разнообразна форма, но повечето са конусовидни и завършват с каменна шапка, наподобявайки гъби.

На територията на Община Кочериново попадат три защитени зони от Европейската екологична мрежа Натура 2000:

➤ **Защитена зона „Кочериново”**

Защитена зона BG0002099 „Кочериново” за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-770/28.10.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 102/2008 г.). Защитена зона „Кочериново” е от международно значение за опазването на гнездящия тук световно застрашен ливаден дърдавец /*Carex cephallanthi*/ и едно от най-важните места в страната от значение за Европейския съюз за белия щъркел /*Ciconia ciconia*/, които гнездят тук в значителни количества. Белият щъркел гнезди в селищата по периферията на мястото и се храни във влажните ливади.

➤ **Защитена зона „Бобошево”**

Защитена зона BG0002107 „Бобошево” за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-781/29.10.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 104/2008 г.). Защитена зона „Бобошево” е от международно значение за опазването световно застрашения ливаден дърдавец /*Carex cephallanthi*/, който гнезди тук в значителна численост. ЗЗ „Бобошево” обхваща главно влажни ливади и пасища в Югозападна България южно от град Бобошево. В границите му попадат източните склонове на Влахина планина и рида Пиянец над река Струма.

На територията на мястото се срещат няколко типа местообитания, от които с най-голямо значение за Националната екологична мрежа са влажните ливади и пасища по склоновете на Влахина планина.

➤ **Защитена зона „Скрино”**

Защитена зона BG0001013 „Скрино” за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна включена в списъка от защитени зони, приета с Решение на Министерски съвет №811/16.11.2010 г. Защитена зона „Скрино” е от значение за опазване разпространението на местообитание 91Ю–Панонски гори с *Quercus pubescens*. Разредени, ксерофитни дъбови гори, доминирани от *Quercus pubescens*, върху много сухи (често с южно изложение) места със скелетни плитки почви на

варовикова основа, която се разкрива като различни по големина скални блокове. В зоната вероятно е сегашната северна граница на разпространение на вида *Testudo graeca* в Западна България (жизнени популации с много ниска плътност).

5.2. Лечебни растения

Билките, още наричани лечебни растения и лечебни треви, обхващат голяма група растения, които се използват в медицинската и ветеринарномедицинската практика за профилактика и лечение на болести.

Макар и в малки количества, билките съдържат лекарствено-активни вещества, които благотворно влияят на човешкия организъм. Наред с тях съдържат и придружаващи вещества, които могат да подсилят ефекта на лечебното вещество или да окажат вредно влияние.

Във връзка с това е необходимо да бъдат опазени, както самите лечебни растения, така и техните естествени находища. За опазването им е приет Закон за лечебните растения, който цели, чрез контролирано и организирано използване на лечебните ресурси да се следи за тяхното състояние и количество. В обхвата на Закона е включен списък с лечебните растения, които подлежат на контрол и опазване. Находищата на лечебните растения се определят от почвените (типовете месторастения) и климатичните условия, наличието на естествена и изкуствена хидрографска мрежа, надморската височина, наклона на терена, и други биотични и абиотични фактори. Абиотичните фактори са свързани с ползването от горския фонд (сечите), залесяванията, прокарване на нови горски пътища, пашата от дребен и едър домашен добитък, построяването на изкуствени водоеми, сезонното събиране на билки, цвят, горски плодове, добив на сено и др., които в своята съвкупност дават пряко или косвено отражение върху популациите от лечебни растения.

На основание чл. 10, ал. 1,2 и 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР), Министъра на околната среда и води издава и ежегодно заповед за определяне на допустимите количества билки за събиране (които са извън териториите на националните паркове) и забрана за събиране на определен вид билки от естествените им находища.

Със закона се урежда управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на

получаваните от тях билки, за което са поставени конкретни изисквания при събирането на билките:

1. Извършва се от находища, в които лечебните растения не са подложени на отрицателното въздействие на естествени или предизвикани от човешка дейност фактори;
2. Обект на събиране са само растителните части, които се използват като билки;
3. Събирането се извършва при подходящи атмосферни условия с оглед получаването на качествени билки;
4. Не се допуска увреждане на находищата в резултат на дейността;
5. Не се събират билки в замърсени с тежки метали, пестициди, други химически или минерални вещества, животински или битови отпадъци райони;
6. Събирането се извършва след издаване на разрешително за ползване съгласно чл. 21, ал. 2 от Закона за лечебните растения ;
7. Не се допуска попадане на чужди примеси, в т.ч. камъни, пръст, органични замърсители;
8. Не се допуска контакт на събраните свежи билки с почвата;
9. Съдовете, използвани при събиране на билки, се поддържат чисти и се съхраняват на места, недостъпни за домашни животни, гризачи, птици;
10. Транспортните средства, с които се превозват свежите билки, се поддържат чисти, сухи и при нужда се застилат или покриват.

До момента нито на национално ниво, нито на местно са правени проучвания на ресурсите от лечебни растения. Точна количествена оценка за ресурсите от популациите на лечебните растения на територията на общината не може да се даде, поради липса на изготвена методика за наблюдението и оценката им. Точните количества и местообитания на определените видове билки не могат да се определят, тъй като не е правено обследване на районите в България.

Необходимо е да се разработи приблизителна оценка на ресурса лечебни растения от земи - общинска собственост, както и оценка на ресурсите на национално ниво. Тъй като обследването на ресурсите би отнело много време и финансов ресурс, който Общината не може да отдели и е добре да се направи приблизителна оценка като се използват данни от местните билкари, както и кметовете по населените места.

На основание чл. 50, т. 3 и чл. 55 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) към програмата е разработено Приложение № 1 Раздел „Лечебни растения“.

5.3. Гори

Горският фонд в община Кочериново заема 40,5% от общата ѝ територия. Фондът е разположен върху терен от 73 851 дка. Площта на горския фонд в границите на горите, собственост на община Кочериново, възлиза на 520,1674 ха, съгласно Решение №2СР/06.08.08. на Общинска служба „Земеделие“ гр. Кочериново. Предмет на горскостопански план са горските територии собственост на община Кочериново, в землището на с. Пастра с ЕКАТТЕ 55539, община Рила. Поради високия процент на лесистост - 75,3%, горите на територията собственост на община Кочериново в землището на с. Пастра са от съществено значение за икономиката на област Кюстендил. Преобладаващата част от горите в района са иглолистни – 55% от залесената площ. Тези горски територии попадат в обхвата на дейност на ДГС „Дупница“ Част от общинската гора в землището на с. Пастра попадат в защитена територия.

5.4. Биоразнообразие

Биологичното разнообразие се определя от множество фактори основните, от които са географско разположение, релеф, климат, скален състав, почви, наличие на естествени водни тела, характер на антропогенното въздействие върху природната среда и др. Съчетанието на тези фактори определя до голяма степен структурата на биологичното разнообразие, изразена главно чрез богатството на биологични видове.

Територията на община Кочериново е разположена в Горнострумския подрайон на Среднобългарския район и в Западнобългарски граничен планински подрайон на Планинския район според биогеографското райониране по Гурев, 1988.

Растителността в района е относително разнообразна. На места тази растителност е оскъдна, като е представена предимно от житно разнотравие, главно от сухоустойчиви видове като: оман, жълто подрумниче, лайка, бял равнец, обикновена паламида, синя метличина, обикновен гингер, синя жлъчка, репей, пирей, овчарска торбичка, коприва, полска овсита, ливадна тимотейка, ливадна класица, ливадна власатка, ливадна метлица, ежкова главица. В района почти не се срещат защитени и редки тревни, храстови и дървесни видове.

Тази сухоустойчива растителност благоприятства развитието на животновъдството в региона, т.е. тя би могла да се използва като пасища.

Съществуват участъци предимно с храстовидни видове като шипка, драка и др. Дървесната растителност е представена предимно от млади насаждения на черен и бял бор, а по поречието на реката – елша. Като единични дървета се срещат диви сливи, круши и др.

Зооценозите в землището са свързани със спецификата на биогеографския подрайон. Безгръбначната фауна е най-богата. От ненасекомните видове характерни за района са някои охлюви (клас Gastropoda, тип Mollusca), червеи от клас Oligochaeta, дафнии и циклопси от клас Crustacea, множество кърлежи и паяци от клас Arachnida.

Най-богата е тази, която е свързана с река Струма и нейните притоци. Видовото разнообразие обхваща различни едноклетъчни протозои като кореноножки от супеклас Rhizopoda, камшичести (подтип Flagellata) и ресничести (тип Ciliophora). Повечето прешленести червеи (тип Plathelminthes) принадлежат към представителите на ресничестите червеи от клас Turbellaria. Срещат се някои видове ротатории (тип Rotatoria), близки до кръглите червеи, както и водни малочетинести червеи от клас Oligochaeta. Разнообразието се допълва от малко на брой видове мекотели (Mollusca) и сравнително повече ракообразни (тип Arthropoda, Crustacea). Срещат се още паякообразни представители от клас Arachnida. Срещат се още Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Алпийска розалия (*Rosalia alpina*).

В реките на територията на община Кочериново се срещат, както обикновени ширококоразпространени представители на ихтиофауната като балканска пъстърва (*Salmo trutta* Linnaeus, 1758), скобар (*Chondrostoma nasus*), черна мряна (*Barbus meridionalis petenyi*) и др., така и видове с консервационна значимост като маришка мряна (*Barbus plebejus*), Обикновен щипок (*Cobitis taenia*) и Европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*).

На територията на община Кочериново се срещат около 90 вида птици. 15 вида са включени в Червената книга на България, 29 вида са от Европейско природозащитно значение (СПЕС 1-3), 73 вида са включени в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие, а 15 вида са включени и в Приложение 2. От срещащите се видове 75

попадат Приложения 2 и 3 на Бернската конвенция като. Други 24 вида са от приложение 2 на Бонската конвенция.

На територията на община Кочериново са установени 10 вида земноводни и 16 вида влечуги. Установени са 5 вида от приложение 2 към ЗБР – Южен гребенест тритон (*Triturus ivanbureschi*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*) от земноводните и Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Eurotestudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) от влечугите. Два от установените видове са включени в Червената книга Р България (2011), в категория застрашен (EN) – Шипоопашата костенурка (*Eurotestudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*).

От земноводните видове в община Кочериново се срещат – Южен гребенест тритон (*Triturus ivanbureschi*), Обикновен тритон (*Lisotriton vulgaris*), Дъждовник (*Salamandra salamandra*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голяма крастава жаба (*Bufo bufo*), Зелена крастава жаба (*Pseudepidalea viridis*), Жаба дървесница (*Hyla arborea*), Голяма водна жаба (*Pelophylax ridibundus*), Гръцка дългокрака жаба (*Rana graeca*) и Горска дългокрака жаба (*Rana dalmatina*).

Видовете влечуги, които се срещат на територията на община Кочериново са – Късокрак гушер (*Ablepharus kitaibelii*), Слепок (*Anguis fragilis*), Зелен гушер (*Lacerta viridis*), Кримски гушер (*Podarcis tauricus*), Стенен гушер (*Podarcis muralis*), Македонски гушер (*Podarcis erhardii*), Медянка (*Coronella austriaca*), Голям стрелец (*Dolichophis caspius*), Обикновена водна змия (*Natrix natrix*), Сива водна змия (*Natrix tessellata*), Тънък стрелец (*Platyseps najadum*), Смок мишкар (*Zamenis longissimus*), Пепелянка (*Vipera ammodytes*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Eurotestudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*).

В ЗЗ „Кочериново“ се срещат 38 вида бозайници без прилепи. От тях 6 вида са от приложение 2 към ЗБР – лешников сънливец (*Muscardinus avellanarius*), лалугер (*Spermophilus citellus*), пъстър пор (*Vormela peregusna*), видра (*Lutra lutra*), вълк (*Canis lupus*), кафява мечка (*Ursus arctos*). Шест от срещащите се видове са включени в Червената книга Р България (2011), в категория уязвим (VU) – пъстър пор (*Vormela peregusna*), видра (*Lutra lutra*) и вълк (*Canis lupus*); в категория застрашен (EN) – златка (*Martes martes*), кафява мечка (*Ursus arctos*) и дива котка (*Felis silvestris*).

Насекомоядните бозайници (Erinaceomorpha, Soricomorpha) са представени с 8 вида. Таралежът (*Erinaceus roumanicus*) и къртицата (*Talpa europea*) са обикновени видове и се срещат в цялата община. Тук се срещат двата вида водните земеровки – голямата (*Neomys fodiens*) и малката водна (*N. anomalus*) земеровка. Кафявозъбките също са представени от два вида – обикновената (*Sorex araneus*) и малката (*S. minutus*) кафявозъбка. Белозъбките са представени с двата вида срещащи се у нас – белокоремната (голяма) (*Crocidura leucodon*) и малката белозъбка (*Cr. suaveolens*) (Peshev et al., 2005).

Заекът (*Lepus europeus*) е обикновен вид и се среща в цялата община.

Гризачите (Rodentia) са представени с видове от 5 семейства. Катерицата (*Sciurus vulgaris*) обитава различни типове гори в цялата страна. Сънливците (*Gliridae*) са представени от 3 вида – обикновен (*Glis glis*), горски (*Dryomys nitedula*) и лешников сънливец (*Muscardinus avellanarius*). Семейство мишкови (*Muridae*) са представени от няколко вида в това число и синантропните видове (домашна мишка, сив и черен плъх). Доминиращи видове са – жълтогърла (*Sylvaemus flavicollis*) и обикновена (*S. sylvaticus*) горска мишка. В населените места се срещат синантропните видове – домашна мишка (*Mus musculus domesticus*), черен (*Rattus rattus*) и сив плъх (*R. norvegicus*). Извън населените места - в обработваеми площи, пустеещи земи, синори се среща екзантропния вид – източносредиземноморска домашна мишка (*Mus macedonicus*). Полевките (*Arvicolidae*) са представени от няколко вида – обикновена полевка (*Microtus ex gr. arvalis*), ръждива (горска) полевка (*Clethrionomys glareolus*) и водна полевка (плъх) (*Arvicola terrestris*). Ръждивата (горска) полевка се среща само в гори – широколистни и иглолистни. Сляпото куче (*Spalax leucodon*) е обитател на откритите пространства – ливади, пасища, навлиза и в градините, среща се до към 2000 м. н.в.

Хищници (Carnivora) са представени с 9 вида. Семейство порови (*Mustelidae*) е представено от 5 вида. В цялата община се срещат белката (*Martes foina*), черният пор (*Mustela putorius*), невестулката (*Mustela nivalis*), язовецът (*Meles meles*). Интересен и приоритетен вид от това семейство е златката (*Martes martes*). Този вид е пряко свързан със стари хралупести гори и вероятното му разпространение е в планинската част на общината.

По поречието на р. Рилска се среща и видрата (*Lutra lutra*) (Peshev et al., 2005).

От семейство кучеви (Canidae) е установено присъствието само на лисицата (*Vulpes vulpes*), която е обикновен вид и се среща из цялата община. Среща се и вълкът (*Canis lupus*), който е изключително мобилен (за едно денонощие може да измине до 60 км) и има голям индивидуален участък, като през зимните месеци слиза в ниските части, в близост до населените места. Дивата котка се среща в цялата община (*Felis silvestris*). Видът е включен в новата Червена книга в категорията уязвим. Отрицателни фактори върху вида са фрагментацията на местообитанията, браконьерския лов, смъртност от автомобилен трафик. Сериозен проблем е хибридизацията с домашната котка, който у нас за сега е около 10 %, но в западна Европа почти не са останали естествени популации от дива котка (Спасов, 2007). От копитните бозайниците (*Artiodactyla*) на територията на общината се срещат дивата свиня (*Sus scrofa*), сърната (*Capreolus capreolus*) и по-рядко благородния елен (*Cervus elaphus*), като първите два вида са обикновени и се срещат в цялата община (Peshev et al., 2005). И трите вида са ловни обекти.

На територията на общината се срещат следните видове прилепи – Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersi*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*). Всички видови прилепи са защитени съгласно Закона за биологичното разнообразие.

5.5. Туризм

Територията на община Кочериново с географското си положение, природни дадености, специфичното културно-историческо наследство и с развитието на европейските транспортни коридори Е-4 и Е-8, има необходимия потенциал за развитието на туризма.

Туризмът в община Кочериново е един от отраслите с най-голям потенциал за развитие и същевременно с най-ниска степен на ефективно използване на възможностите за бизнес и предприемачество.

Съществено конкурентно предимство на Община Кочериново близостта ѝ до една от най-значимите културно-исторически забележителности в България – Рилския манастир. През територията на общината преминава главният транспортен път до него, което създава благоприятни фактори за привличане на туристически поток. Приоритет в развитието на туризма би могло да бъде изграждането на туристическа инфраструктура, свързана с инвестиции в обекти за крайпътно хотелиерство и ресторантьорство.

Освен с близостта си до Рилския манастир, потенциалът за развитие на туризъм в община Кочериново се обуславя и от наличието на исторически и природни забележителности. Една от най-атрактивните природни дадености в района е феноменът – „Стобските пирамиди”. Те са разположени в землището на с. Стоб, на входа на дефилето за Рилския манастир и представляват образувания от глинесто-песъклива почва с насечени форми. Цветът им варира между жълто и кафяво. Имат разнообразна форма, но повечето са конусовидни и завършват с каменна "капела", наподобявайки гъби. С течение на времето конуса, поддържащ тези "капели" изтънява и накрая короната се накланя и пада, а ерозията заостря и започва да намалява височината на пирамидата. В същото време възникват други нови образувания.

През 1964 година **Стобските пирамиди** са обявени за природна забележителност.

„Стобските пирамиди”, заедно с множеството щъркелови гнезда в района на Кочериново са обективни фактори, които предоставят възможност за развитие на екотуризъм в общината.

Положителен фактор за развитието на алтернативния туризъм в община Кочериново са:

- изпълнените проекти „Стобските пирамиди”, свързани с изграждане на екопътека за хора с увреждания и хора в неравностойно положение и съпътстващи туристически обекти в района на с. Стоб
- обособените места по поречието на р. Струма и р. Рилска за риболов, както и
- местностите подходящи за ловен туризъм.

Църква „Свети Прокопий“, с. Стоб

Първата църква на това място е построена през 1393 г. запазен от нея камък, вграден в по-новия храм от 1860 г. Първоначално е била на хълма край селото, но след това е пренесена камък по камък на сегашното място. Представлява еднокорабна постройка и е единствената църква в България, носеща името на този светец, който се слави като защитник на младоженците.

Паметници:

➤ Паметник в село Пороминово е издигнат в памет на загиналите местни жители във Балканската война 1912-1913 г. Загиналите войници са били част от 14 Пехотен Македонски полк.

Паметникът се намира в началото на селото, веднага след моста над река Рилска. Представлява каменен блок с изписани имената на загиналите върху фронталната му страна и голям каменен медал върху него.

➤ Паметник в село Фролош, един от най-големите български художници Владимир Димитров-Майстора е роден на 1 февруари 1882 година в китното селце Фролош. В негова чест в центъра на селото е издигнат паметник.

Паметникът е открит на 18/06/1982 година. Негови автори са н.х.проф. В. Минев и арх. В.Янкова. Представлява 2.05 метра висока бронзова фигурата на Майстора, поставена върху малък постамент.

За съжаление това е един от малкото паметници на Владимир Димитров-Майстора.

➤ Паметник в село Бараково е издигнат паметник на Костадин Лазаров - Васко (1926-1944)

➤ Паметник с село Бараково на Никола Костадинов Парапунов (1909 - 1943) е деец на Българската комунистическа партия, организатор и ръководител на партизанското движение в Пиринския край - командир на Разложката чета, командир на Четвърта Горноджумайска въстаническа оперативна зона на НОВА.

Убит е на 9 Декември 1943 година при засада на полицията край село Бараково по пътя за Горна Джумая. На лобното му място е издигната паметна плоча в негова чест.

6. Шум

6.1. Въздействие на шума върху човека

Шумът и шумовото “замърсяване” на околната среда представляват един от големите екологични проблеми на нашето време. От физична гледна точка шумът

представлява звук, състоящ се от тонове, чиито честоти и интензитет имат случаен характер. От хигиенна гледна точка шум е всеки звук, който действа неблагоприятно върху здравето, нарушава отдиha, смущава контакта на човека с околната среда.

Шумът е един от основните физични фактори с неблагоприятно въздействие върху населението и водещ до акустичен дискомфорт в околната среда особено в големите градове. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Не случайно законодателството в областта на защита от шума в околната среда урежда проблемите, свързани с разработването на мерки за избягване, предотвратяване и намаляване на вредното въздействие на шума, целящи чрез тяхното осъществяване защита на човешкото здраве и околната среда, както и осигуряване на качество на живот на населението.

Развитието на промишленото производство, интензивното развитие на пътническите, товарните и въздушните транспортни средства и масовият градски транспорт са източници на шум. Шумът оказва въздействие при хората върху:

- централната нервна система – преумора, смущения в психиката и паметта, главоболие, нарушен сън, увреждане на слуха, раздразнителност, смущения в цветоусещането, нарушения при оценката на разстояния;
- вегетативната нервна система - усилен съдов тонус, циркулаторни прояви;
- сърдечно-съдовата система - повишено кръвно налягане, нарушен сърдечен ритъм;
- дихателната система – ускорено и повърхностно дишане;
- храносмилателната система - забавено преминаване на храната през храносмилателните органи, различни по вид и степен увреждания на стомаха;
- ендокринната система – промени в количеството на кръвната захар, повишаване на основната обмяна, задържане на вода в организма;
- слуха – при над 80 dB настъпва невъзвратимо увреждане на слуховия анализатор, а при над 120 dB – пълна глухота, която понякога настъпва изведнъж.

Действащ като стресов фактор, шумът атакува почти всички органи и системи. Индивидуално оценено, въздействието на шума най-често оказва влияние като: предизвиква раздразнение, главоболие, пречи на съня и почивката, затруднява възприемането на речта, пречи на умствената работа.

Във връзка с изискванията на Закон за защита от шума в околната среда, Министърът на околната среда и водите, Директорите на РИОСВ или упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху инсталациите и съоръженията от промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по Приложения № 4 към чл. 117 от Закона за опазване на околната среда. Същият закон регламентира компетенциите на държавните органи както следва:

- Министъра на здравеопазването организира извършването на измерването, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум. На регионално ниво контролът се извършва от РЗИ;

- Министъра на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума излъчван от промишлените инсталации и съоръжения. На регионално ниво контролът се извършва от РИОСВ;

- Министъра на вътрешните работи, чрез определени от него служби осъществява контрол върху пътните превозни средства, движещи се по пътищата, по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда.

- Кметовете на общини или упълномощени от тях длъжностни лица упражняват контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите, по отношение на шума излъчван по време на строителството, организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми.

6.2. Източници на шум

6.2.1. Източници на шум от транспорт

Голям дял за шумово замърсяване в общината заема автотранспорта. За неговото повишаване роля играе увеличаващият се брой МПС, състоянието на пътната мрежа и нейната пропускателна способност. За транспортния шумов поток е характерна флукуалност, периодичност и променлива интензивност. Нивото на автотранспортния шум е в пряка зависимост от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, пропускателната способност на пътните артерии, възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка, ситуационното и нивелетно разположение на пътя и характера на терена встрани от него. Основният шумов фон се създава от автомобилите — леки и товарни.

През територията на Община Кочериново преминава високоскоростна магистрала София – Атина (Магистрала „Струма“), международен автомобилен път Е79, който се движи успоредно на магистралата и републикански път III-107 „(о.п. Дупница – о.п. Благоевград) – Кочериново – Рила – Рилски манастир – Кирилова поляна.

Източник на шумово замърсяване на територията на община Кочериново е международна железопътна линия София – Кулата – Атина (България - Гърция) преминаваща през с. Мурсалево и в близост до няколко населени места, по която преминават освен пътнически и товарни превози.

В общи линии, два са установените различни източника на шум от железниците:

- шум от локомотивите;
- шум при движение.

Шумът от железниците до голяма степен е проблем, свързан с товарните влакове и композициите с по-стари вагони и локомотиви. Шумът при движение е общо взето по-висок при зле поддържаните возила и при влаковете, които се движат по-лошо поддържана инфраструктура.

Граничните стойности за еквивалентните нива на шума в различните територии и устройствени зони, съгласно Наредба № 6/26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението към ЗЗШОС, са представени в Таблица № 6.

Таблица № 6. Гранични стойности за еквивалентните нива на шума, децибели [dB (A)]

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Лден [dB (A)]	Лвечер [dB (A)]	Лнощ [dB (A)]
Територии подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50

Територии подложени на въздействието на релсов, железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70

Източник: Наредба № 6 към ЗЗШОС

6.2.2 Източници на шум от битов характер

На следващо място по отношение на източниците на шум са локалните източници от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, сметоизвозването на отпадъците, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки) и др. Следващият по значение фактор, който влияе върху акустичната среда на града е шумът, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и работилници, разположени в непосредствена близост до жилищни сгради. Към настоящия момент значителни интензивни строителни мероприятия в общината не се осъществяват и поради това не се генерира сериозен строителен шум. Освен това този вид шум е ограничен по време (предимно в светлата част на денонощието) и е с невисок интензитет.

6.2.3. Източници на шум от производствени дейности

Шумът от производствените дейности заема трето място. В голямата си част производствените дейности в общината са извън границите на населените места. Проблем биха могли да създават производствените предприятия, разположени в близост до жилищни сгради.

7. Зелени площи

Неотменен компонент при създаването на здравословна жизнена среда в градовете е изграждането на тяхната зелена система. Тя включва дървесната и храстовата растителност на паркове, улици и озеленени площи. Отделните зелени площи, в различните части на населеното място, се свързват в единна зелена система, която обхваща целия град. Тя от своя страна има определено естетическо и климатично въздействие в рамките на населеното място. Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на населението, подобряване на градския климат, намаляване на шума, запрашеността и на вредните газове в атмосферата.

Зелената система на община Кочериново е неразделна част от плановото му решение и обемно-пространствено изграждане. Тя въздейства пряко за подобряване на условията за обитаване и труд и ограничава негативните санитарно-хигиенни фактори - шум, замърсена атмосфера, подобряване на температурния баланс и други.

Зелена система на общината обхваща изградените зелени площи в градските части, парковете, линейното озеленяване по улиците и други. Част от зелената система на общината са площите за широко обществено ползване, респективно парковете и градините. Състоянието на парковете, като цяло е незадоволително и има още много какво да се желае.

Дълготрайната декоративна дървесна растителност в общината се нуждае от санитарни мероприятия – изчистване на изсъхналите клони, санитарни сечи, премахване на самонастанилата се растителност. Има нужда и от засаждане на нова дървесна и храстова растителност, която не бива да се вкарва механично, без строго съблюдаване на видовият състав подходящ за микроклимата на района.

8. Управленчески фактори

8.1. Отговорности и задачи

Общото ръководство и контролът на дейностите в общината се осъществява от кмет, който е едноличен орган на изпълнителната власт. Кметът на общината е в тясно взаимодействие с председателя на Общински съвет.

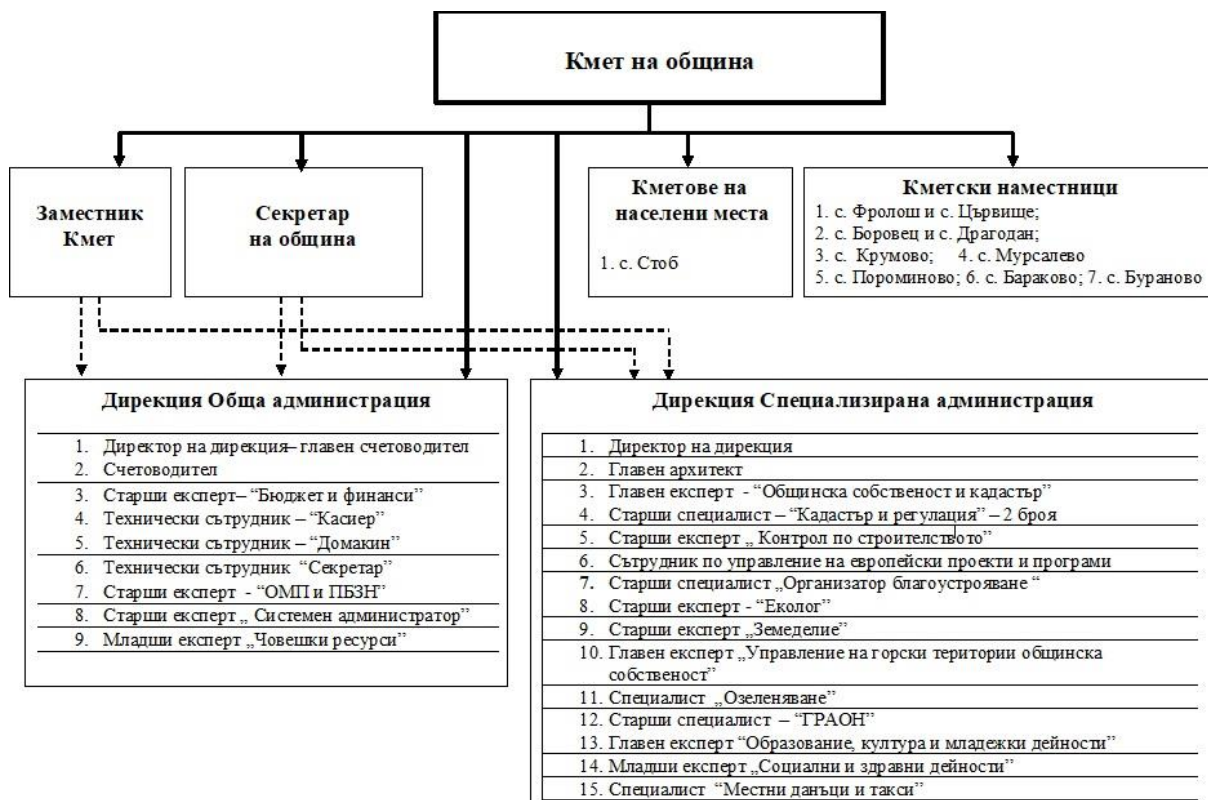
Към 2021 г. общинската структура на Община Кочериново е със следния състав:

- Кмет на Община Кочериново
- Заместник кмет
- Секретар

- Кметове на населени места
- Кметски наместници

Администрацията на Общината е организирана в две дирекции:

- Дирекция „Специализирана администрация”
- Дирекция „Обща администрация”

Фигура № 12. Структура на Общинската администрация Кочериново

Състава на Общинската администрация с достатъчно на брой опитни специалисти и експерти в различни области, които могат да сформират екипи и да обезпечат самостоятелното управление на различни проекти.

Основните цели на общинска администрация, свързани с прилагането на политики по качество и околна среда са следните:

✓ Удовлетворяване изискванията на гражданите и оптимизиране на процеса на предоставяне на услуги на гражданите с цел осигуряване на адекватност, навременност, отчетност, надеждност, стремеж към качество и професионална етика при предоставянето на услуги;

- ✓ Спазване на нормативните изисквания към качеството на административните услуги и въздействието върху околната среда. Недопускане просрочване на нормативните срокове в изпълнение на служебни преписки по административно обслужване на гражданите и бизнеса;
- ✓ Непрекъснато подобряване на административните услуги чрез разработване и внедряване на нови и/или внасяне на непрекъснати целенасочени подобрения в процесите на системата за управление на качеството и околната среда.
- ✓ Ефективно използване на информационните технологии и въвеждане на нови методи за управление на процесите и базите данни по осигуряването на услугите;
- ✓ Осигуряване на адекватни мерки и повишаване на нивото на удовлетвореност на гражданите от предлаганите услуги, базирани на анализи на предложенията и сигналите, от местната общност при насърчаване на гражданското участие в управлението;
- ✓ Подобряване на координацията между институциите, партньорство с бизнеса и гражданското общество за създаване на повече и по-добри възможности и осигуряване на улеснени, интегрирани и комплексни услуги, привличайки интереса на инвеститорите чрез оптимизирани административни процедури;
- ✓ Повишаване инициативността и мотивацията на общинската администрация за изпълнение на целите и политиката по качеството и околната среда. Подобряване на условията и процесите в общинската администрация за адекватното и пълно приложение на изискванията на нормативната база, регламентиращи предоставянето на административните услуги;
- ✓ Внедряване и усъвършенстване на управленската система, основаваща се на процесен подход при управление на дейностите, извършвани от общинската администрация. Специализирано и продължаващо обучение с цел подобряване на компетенциите, уменията и мотивацията на служителите;
- ✓ Изпълнение на програмните правителствени документи за борба с корупцията, електронното правителство, модернизацията и реформата в администрацията;
- ✓ Непрекъснато подобряване на околната среда чрез анализ, мониторинг и управление на дейностите и процесите, влияещи върху нейните аспекти;
- ✓ Провеждане на политика за предотвратяване на замърсяванията на околната среда;

✓ Извършване на периодичен екологичен преглед, с анализ на въпросите, свързани с околната среда и въздействието върху нея, при изпълнение на дейностите на общинска администрация, определяне, контрол и управление на аспектите въздействащи върху околната среда;

✓ Постигане на резултатност спрямо околната среда, изразена в измерими резултати от управлението на аспектите на околната среда;

✓ Осигуряване на необходимите ресурси за функционирането и постоянното подобряване на системата за управление на качеството в съответствие със стандартите ISO 9001:2008;

✓ Привличане на допълнителни ресурси по национални и международни програми и фондове, обединяване на усилията на всички заинтересовани страни за увеличаване на административния капацитет и осигуряване на материалния и духовен просперитет и европейския имидж на Община Кочериново.

Община Кочериново обръща внимание на екологичното образование на населението и повишаване ролята на обществеността при решаване на екологичните проблеми. Екологичното образование, като основен инструмент за развитие и обогатяване на ценностната система на обществото акцентира върху проблемите, свързани с околната среда. Дългосрочната цел на този съществен дял от политиката за околна среда на общината, е да се развие екологичната култура на гражданите от различните възрастови групи на територията на Община Кочериново.

С това да стартира систематичен процес за получаване на знания и умения, ценностни ориентации на местното население в областта на околната среда и активна дейност за нейното опазване и подобряване. Общинската администрация като главен инициатор на този род дейности осъществява работата с обществеността в няколко групи дейности, които са насочени към:

- навременно информиране на гражданите относно проблемите на околната среда.
- повишаване на общественото съзнание чрез получаване на екологично образование;
- включване на обществеността при вземане на решения, касаещи околната среда;
- осъществяване на ползотворно сътрудничество между местните власти, обществеността и неправителствените организации.

В Общината няма обособен отдел „Екология“, а функциите се изпълняват от Мл. Експерт „Еколог“ към Дирекция „Специализирана администрация“.

Осъществяването на политиката по опазване на околната среда в Община Кочериново се осъществява и чрез издадени документи от Кмета на общината, основаващи се на действащото екологично законодателство в Република България и наредбите на Общински съвет – Кочериново. Такива документи са:

- Заповеди на Кмета на общината;
- Протоколи, Констативни протоколи, Протоколи от обществени обсъждания;
- Разрешителни документи;
- Решения на Общински съвет – Кочериново;
- Предложения;
- Удостоверения и
- Предписания.

8.2. Сътрудничество

8.2.1. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства от компетенциите, към които се отнасят въпроси по опазване на околната среда

Контролната дейност на територията на общината се извършва от определените със Заповеди на кмета длъжностни лица, чиито компетенции са съгласно нормативната уредба. Упълномощените длъжностни лица водят превантивна политика за недопускане на големи отклонения от правилната организация на дейностите по опазване на околната среда.

Отчетността е основен елемент на документирането и систематизирането на събраната информация за състоянието на компонентите и факторите на околната среда. Следвайки йерархичната схема на документиране, е необходимо всички физически и юридически лица, които извършват дейности, оказващи въздействие върху околната среда, да разработват и предоставят на общината нормативно указаната документация.

Съвременната нормативна уредба дава възможност да се изгради една цялостна система за документиране. Спазването на разпоредбите на специализираните наредби ще осигури основната част от документирането на системата за опазване на околната среда. Регионалните органи на централни ведомства, с които общината сътрудничи по

въпросите за опазване на околната среда и които оказват контрол по всички извършвани дейности са:

- Регионална инспекция по околната среда и водите - Благоевград;
- Басейнова дирекция за управление на водите в „Западнобеломорски район“;
- Регионална здравна инспекция – Кюстендил.

8.2.2. Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини

На този етап Община Кочериново работи съвместно с останалите общини от областта, предимно по проблемите, свързани с управлението на отпадъци. Община Кочериново участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците на общините от област Кюстендил, с общините Бобошево и Рила от област Благоевград, с общините Благоевград и Симитли.

8.2.3. Услуги предоставяне от общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда

Третиране на отпадъци

Организираното сметосъбиране и извозване, обхваща всички населени места от общината и се извършва от Общинско предприятие „Чистота” към Община Кочериново, със специализирана техника.

Община Кочериново разполага с специален автомобил който предоставя услуги по събиране и транспортиране на отпадъци. Цените на услугите са определени в Наредбата на Общински съвет – Кочериново за определяне и администриране на местните такси и цени на услугите.

Водоснабдяване и канализация

ВиК услугите се осъществяват от „Кюстендилска вода” ЕООД, гр. Кюстендил. Дружеството обслужва населените места на територията на област Кюстендил.

Учрежденията, обществените организации, държавните, общинските или частни фирми и гражданите имат задължения по отношение опазване на околната среда, за ежедневно почистване и поддържане чистотата в ползваните от тях сгради, дворове и прилежащите им територии.

8.2.4. Информирание на обществеността

Оповестяването на политиката за опазване на околната среда в Община Кочериново се осъществява чрез:

- Интернет страницата на общината: <http://www.ob-kocherinovo.bg>
- Информационните табла в сградата на Община Кочериново и кметствата по населени места;
- Информационни елементи на градската среда;
- Социална мрежа – facebook;
- Среци с граждани „лице в лице”. Провеждане на събрания, обществени обсъждания и др.;
- Провеждане на среци с бизнеса;
- Пресконференции и информационни кампании.

Политиката за опазване на околната среда в Община Кочериново основно е насочена към целесъобразното управление на отпадъците и управление на водите. Управлението на качеството на атмосферния въздух не е развито, предвид на това, че общината не разполага с необходимият финансов ресурс за осъществяване на превантивни и последващи действие.

Политиката по опазване на околната среда се осъществява от кмета на общината, зам.-кмета на общината, директора на дирекция „обща администрация“ и младши експерта „еколог”.

Гражданското участие може да има различни форми – обществено обсъждане на нормативни документи, публично обсъждане, организиране на местна гражданска инициатива, местни референдуми или общи събрания на населението по инициатива на гражданите.

Общинската администрация Кочериново извършва административни услуги при спазване на принципите на законност, бързина, достъпност и икономичност на производството по предоставянето на тези услуги и спазва изискванията за качествено и удобно за физическите и юридическите лица административно обслужване.

9. Икономически фактори

Особеностите на икономическото развитие на община Кочериново следва да се разглеждат като резултат от влиянието на редица фактори от природно, социално и

демографско естество. Сред най-важните фактори, оказващи влияние върху състоянието на икономиката, се открояват особеностите на природноресурсния потенциал, демографските процеси /количествени и качествени показатели/, изградеността на различни видове инфраструктура, наследените производствени традиции на населението и др.

Структуроопределящи отрасли за местната икономика в община Кочериново са, преработващата промишленост, селското стопанство, търговските дейности, хотелиерските и ресторантьорски услуги.

9.1. Енергийни мрежи

Важен елемент на техническата инфраструктура на всяка община са енергийните мрежи и системи, с която се осигурява необходимата енергия. Електроснабдяването в община Кочериново се осъществява от „ЧЕЗ Разпределение България” АД. Всички населени места електрифицирани с изградени трафопостове в селищата на Община Кочериново е достатъчна, за да поеме съществуващите товари. В част от населените места електропреносимите мрежи са физически и морално остарели.

Сред основните проблеми по отношение на енергийната инфраструктура се открояват морално остарелите съоръжения, аварията и др. Поради това е необходимо предприемане на действия, насочени към отстраняване на проблемите, оказващи неблагоприятно влияние върху качеството на предоставяните услуги. Сред основните проблеми, характеризиращи състоянието на енергийната инфраструктура на територията на общината, се откроява високия дял на енергията, произвеждана от твърди горива. Това неефективно от екологична гледна точка производство, налага необходимостта от приоритетното предприемане на мерки, насочени към оптимизиране на енергопотреблението, въвеждане на енергоефективни технологии и създаване на условия, стимулиращи производството на енергия от възобновяеми енергийни източници. Основният дял в консумацията на електрическа енергия на територията на общината, се дължи на битовите абонати, като през последните години не се отчитат резки промени в консумацията на електроенергия, но се наблюдава увеличаване в дела на общественния сектор.

9.2. Транспортна инфраструктура

Предвид географското положение и релефа на община Кочериново, на нейната територия са изградени два основни вида транспортна мрежа: ЖП мрежа и сухопътна автомобилна мрежа.

ЖП Мрежа

През територията на община Кочериново минава международна железопътна линия София – Кулата – Атина (България - Гърция). В рамките на общината има 2 ЖП гари – гара Кочериново и гара Мурсалево.

Автомобилна мрежа

Географското и геостратегическото местоположение на общината предопределят минаването през нейната територия на международен автомобилен път Е79 и високоскоростна магистрала София – Атина (Магистрала „Струма“).

През Община Кочериново преминава единствения автомобилен път достигащ до националния архитектурен паметник на културата на българската духовност – Рилски манастир и Национален парк Рила. Пътят до Рилски манастир преминава и през общинския център на гр. Кочериново.

Селищните и междуселищните пътни връзки са в относително добро състояние, като по-голямата част от тях са асфалтирани. Независимо от това, липсата на финансови средства предопределя недостатъчното поддържане на пътните настилки и нарастващите нужди от текущи и основни ремонти.

10. Селско стопанство

Селското стопанство е традиционен отрасъл за община Кочериново. То се специализира в производството на зърнено - житни култури, зеленчуци, отглеждане на едър и дребен рогат добитък. Общината разполага със сравнително добри ресурси за развитие на земеделието - плодородни почви, благоприятни климатични условия за отглеждане на разнообразни видове култури. Развиват се и овощарството.

11. Финансови фактори

11.1. Икономически инструменти

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика включват стимули за ефективно използване на ресурсите, за подпомагане

екологосъобразни дейности и практики и за ограничаване използването на производствени средства и технологии с вредно въздействие върху околната среда.

Основните принципи на които се базират икономическите инструменти за опазване на околната среда, са:

– Предотвратяване и превантивност – предотвратяването на замърсявания и превантивните мерки за недопускане на увреждане на околната среда са свързани с по-ниски разходи за обществото в сравнение с мерките по почистване и възстановяване на околната среда;

– „Потребителят плаща“ – всеки, който употребява природни ресурси, следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им;

– „Замърсителят плаща“ и „Разширена отговорност на производителя“ – всеки, които образува или допринася за образуването на отпадъци или замърсяване на околната среда, трябва да покрие пълните разходи за третиране на отпадъците по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.

Съществуващите икономически инструменти, залегнали в законодателството и осигуряващи приходи за общинския бюджет, които впоследствие могат да се използват за финансиране на дейности по опазване на околната среда, са посочени в таблицата по-долу:

Таблица № 7 Икономически инструменти залегнали в законодателството

Нормативни документи	Икономически инструмент	Приходи/разходи на общинския бюджет, основание
Закон за опазване на околната среда (ЗООС)	Санкции за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми	Приходи от санкции по чл. 65 от Закона, разходи на основание чл. 74
Закон за управление на отпадъците (ЗУО)	Обезпечение по чл. 60, натрупаните средства са за финансиране закриване на клетки и следексплоатационни грижи на площадката на депото. Отчисленията по чл. 64 за намаляване депонираните	Обезпеченията и отчисленията са компонент на такса битови отпадъци, съгласно чл. 66 ал. т. 3 от Закона за местните данъци и такси

	отпадъци. Натрупаните общински средства се използват от общините за финансиране съоръжения за рециклиране и оползотворяване на отпадъците.	
Закон за лечебните растения (ЗЛР)	Такси за ползване на лечебни растения от земи, гори и територии общинска собственост Финансиране дейности по поддържане и възстановяване на лечебни растения.	Приходи от такси по чл. 24, ал. 2 от Закона Разходи по чл. 25, ал. 2 от Закона
Общински наредби	Глоби за нарушаване на изискванията на наредбите – шум, чистота и др.	-

11.2. Общински бюджет

Приходната част на общинският бюджет се състои от собствени приходи субсидии от Републиканския бюджет, трансфери от Републиканския бюджет и др. Бюджетните взаимоотношения между Държавния бюджет и общинските бюджет се определят със Закона за държавния бюджет на Република България.

За всяка бюджетна година средствата се предоставят под формата на субсидии – обща допълваща, обща изравнителна, целева субсидия за капиталови разходи и други целеви трансфери. Всяка от субсидиите е предназначена за финансиране на отделни дейности. Общата изравнителна субсидия е за финансиране на местни дейности-издръжка община и други.

Основни източника на финансиране на проекти в областта на околната среда са Предприятието за управление на дейности по опазване на околната среда и Оперативна програма „Околна среда“.

ПУДООС финансира проекти в областта на:

- Управление на отпадъците;
- Изграждане на пречиствателни станции за отпадни води и канализационни мрежи;
- Опазване чистотата на въздуха;

- Биоразнообразие;

За изпълнението на програмите и планове на общината следва да се търсят източници на средства и извън общинския бюджет - Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други.

Все още не много популярен, но важен за бъдещото развитие на българските общини начин за финансиране и изпълнение на публични функции и дейности е публично-частното партньорство (ПЧП). Неговите форми, структуриране и механизми вече са нормативно уредени със Закона за публично-частното партньорство в сила от 01.01.2013 г. ПЧП едновременно дава възможност за развитие на висококачествени и достъпни услуги от обществен интерес и насърчаване на частните инвестиции в строителството, поддържането и управлението на обекти на техническата и социална инфраструктура и в извършването на публични функции и дейности. ПЧП се урежда, чрез договор между публичния партньор - Община и частния партньор - Инвеститор. ПЧП дава гаранции за защита на публичните активи и ефективно управление на публичните средства, като същевременно се създават работни места, генерират доходи и насърчава предприемачеството.

12. Демографски фактори

12.1. Население на общината

Демографската ситуация в Община Кочериново е резултат от действието на фактори и влияния, които от една страна са характерни за Р България, а от друга специфични за територията на общината, обусловени от географското положение, историко-културно, социално-икономическо и демографско развитие.

Особеностите на географското положение на територията спрямо важни пътни артерии и големи градове в страната оказват пряко въздействие върху характера на демографските тенденции. Това оказва влияние най-вече върху състоянието на различните видове структури на населението и върху неговите миграционни нагласи и поведение. Съществено влияние оказват раждаемостта и смъртността, миграцията, полово-възрастовата, етническа, религиозна и образователна структури на населението. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение.

Текущата демографска ситуация в общината се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението и задържащо се високо равнище на общата смъртност.

Населението на Община Кочериново по данни на НСИ към 2020 г. е 4300 души, което в сравнение с данните от 2016 г., показва трайна тенденция за намаляване.

Таблица № 8 Население на Община Кочериново

Година	Общо			В градове			В села		
	всичко	мъже	жени	Всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2016	4694	2250	2444	2130	1008	1122	2564	1242	1322
2017	4490	2158	2332	2064	978	1086	2426	1180	1246
2018	4365	2098	2267	2041	971	1070	2324	1127	1197
2019	4196	2014	2182	1987	941	1046	2209	1073	1136
2020	4300	2064	2236	2007	955	1052	2293	1109	1184

12.2. Раждаемост

Раждаемостта е един от основните показатели, които характеризират динамиката на населението в даден район. Най-често раждаемостта се определя като брой родени деца за определен период от време (1 календарна година) или чрез коефициент на раждаемост. Коефициентът на раждаемост е отношението между броя на живородените деца и средногодишното население през същата година.

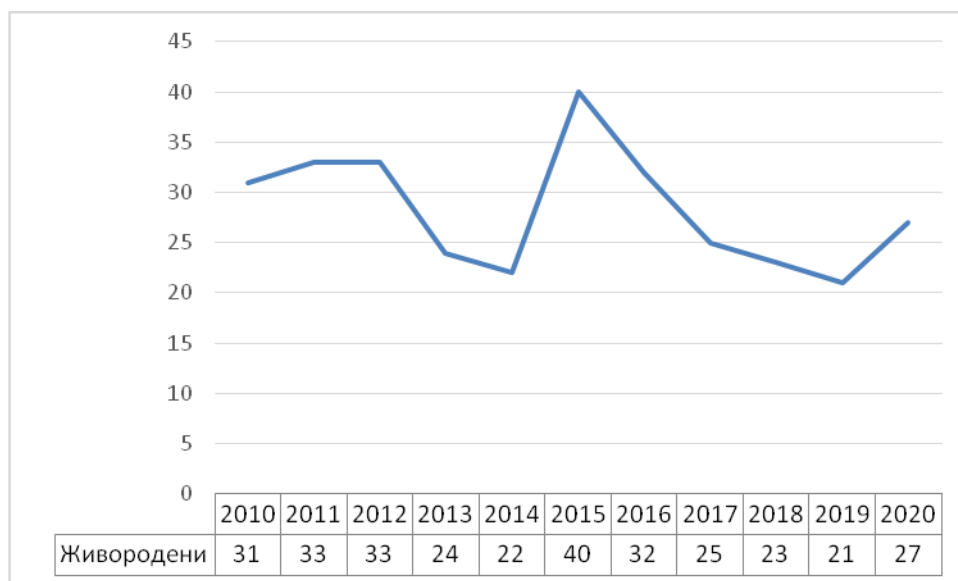
Таблица № 9 Брой живородени деца

Година	Общо	Момчета	Момичета
2017	25	13	12
2018	23	12	11
2019	21	10	11
2020	27	12	15

Източник НСИ

За община Кочериново, през 2020 г. броя на живородените деца в общината е 27. Ниските стойности на раждаемостта през различните години са в следствие от

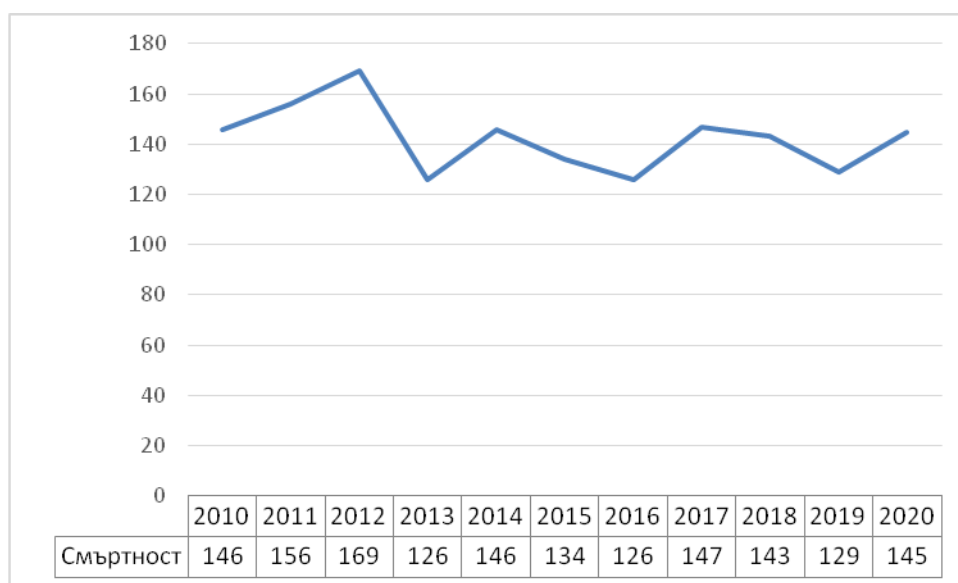
влошената възрастова структура на населението, ниските доходи, несигурността в икономически план и т.н.

Диаграма № 2 Раждаемост в община Кочериново

12.3. Смъртност

Смъртността е както биологичен, така и социално обусловен процес. Динамиката ѝ е повлияна от промените в условията за живот на населението, състоянието на възрастовата и половата му структура, екологичната обстановка и множество други фактори.

Диаграма № 3 Смъртност в община Кочериново

Върху демографската структура в Община Кочериново, влияят процесите на стареене, характеризиращи се с ниска раждаемост и висока обща смъртност. Причините за високата смъртност както в общината, така и в страната като цяло е, че голяма част от населението което влизат в трудоспособна възраст, всяка година намалява в съотношение с населението излизащо от тази възраст.

12.4. Миграция на населението

Отрицателният естествен прираст е резултат от бързото намаляване на раждаемостта и поддържането на високо равнище на смъртност. Той в най-голяма степен пряко се отразява върху намаляването на броя на населението не само в страната, но и за територията на общината.

За периода 2010 – 2020 г. в общината също е характерен отрицателен естествен прираст, като през 2015 г., коефициентът на естествен прираст е с най-благоприятна положителна стойност. Положителна стойност се отчита и през 2011, 2014, 2015 и 2020 г.

Таблица № 10 Механичен прираст

Механичен прираст										
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
-5	6	-1	-7	47	145	-49	-82	-5	-61	222

Източник: НСИ

Най-често посочваните причини за миграциите според изследване на НСИ са: по семейни причини, трудова реализация, по-добри условия за живот и предоставяне на по-добри възможности за развитие на децата.

13. Социално-икономически фактори

Пазарът на труда включва два основни компонента: трудова заетост и безработица. Икономически активните лица в Община Кочериново наброяват 1977 души по данни на НСИ от последното преброяване – 2011 г.

Таблица № 11 Социална категоризация

Пол	Общо	Икономическа активност			Икономически неактивни				
		Заети	Безработни	Общо	Учащи	Пенсионери	Лица, заети с дом. и сем. задължения	Други	Общо
Общо	4732	1672	305	1977	186	2223	124	222	2755
Мъже	2236	899	192	1091	98	875	29	143	1145
Жени	2496	773	113	886	88	1348	95	79	1610

Източник: НСИ

Диаграма № 4 Социална категоризация в Община Кочериново в проценти

IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/

SWOT анализът е обективно следствие от социално–икономическия анализ и представя изводите от проучването на състоянието и потенциала на общината, като акцентира на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за развитие. SWOT анализът включва оценка на вътрешните фактори, чрез която се идентифицират силните и слабите страни на

община Кочериново, оценка на външните фактори на обкръжаващата среда, които очертават благоприятните възможности и потенциални заплахи за развитието на общината.

Силни страни	Слаби страни
1. Висок потенциал за развитие на туризма. 2. Съхранена околна среда. 3. Липса на производствени мощности, представляващи риск за състоянието на компонентите на околната среда. 4. Водните площи, в това число и коритото на р. Рилска в участъка на територията на общината, се почистват периодично. 5. Общината поддържа добре зелените площи и инфраструктурата на нейната територия. 6. Няма източници на шумово натоварване и замърсяване на въздуха. 7. Няма източници на организирани емисии в атмосферния въздух. 8. Традиции в отглеждането на едър и дребен рогат добитък и наличие на свободни площи, подходящи за пасищно и биологично животновъдство. 9. Добри условия за развитие на биоземеделие. 10. Сравнително добре поддържана пътна и улични мрежа. 11. Липса на трансгранични замърсители.	1. Неблагоприятно географско положение, встрани от важни транспортни артерии и отдалеченост от големи административни центрове. 2. Висока степен на амортизираност на техническата и транспортна инфраструктура. 3. Висока безработица, ниски доходи и жизнен стандарт. 4. Демографска криза - намаляване и застаряване на населението. 5. Ниско образователно равнище и недостатъчна степен на квалификация на населението. 6. Липса на ПСОВ и на канализация в цялата община. 7. Големи загуби на вода от водопреносната мрежа 8. Няма въведена система за разделно събиране, третиране и оползотворяване на отпадъците 9. Слабо развит в икономическо отношение район с неблагоприятна инвестиционна среда и ниска конкурентоспособност. 10. Ограничени възможности на общинския бюджет. 11. Ниско ниво на планова обезпеченост по отношение на устройство на територията
Възможности	Заплахи
1. Потенциал за развитие на	1. Задълбочаване на икономическия

биологично земеделие, растениевъдство и животновъдство с висока добавена стойност. 2. Условия за развитие на преработвателна промишленост. 3. Потенциал за развитие на интегриран културно-исторически, селски, спа туризъм и балнеология, еко туризъм, лов и риболов. 4. Стимулиране на публично-частните партньорства. 5. Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на съвместни проекти. 6. Привличане на инвестиции чрез фондовете на ЕС, от български и чуждестранни инвеститори. 7. Възможност за кандидатстване по европрограми и проекти.	упадък, увеличаване на безработицата и риск от социална нестабилност. 2. Увеличаване на миграцията и продължаващо намаляване дела на населението в трудоспособна възраст. 3. Влошаване качеството на техническата инфраструктура и транспортните връзки до степен на невъзможност за изпълнение на функциите им. 4. Увеличаваща се зависимост на общинския бюджет от централната власт поради липса на собствени приходи. 5. Посегателства върху природните и културно-исторически дадености. 6. Замяряване на околната среда от антропогенни или други фактори. 7. Експлоатация на горския фонд, неотговаряща на принципите на устойчивото развитие. Опасност от неконтролируема и незаконна сеч, което ще доведе до ускоряване на ерозийните процеси. 8. Ниското ниво на образование и квалификация на населението би могло да пречат привличането на инвестиции и създаването на нови предприятия
---	--

Най-силна и най-реалистична е връзката между слабите страни и възможностите. Те определят ограниченията на развитие на общината. Стратегията на развитие, която определя тази връзка може да се нарече концентрираща, защото тя е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие чрез намаляване на слабите страни на общината. Основните задачи, върху които трябва да се концентрира управлението на общината са:

- Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с инфраструктурата на общината, опазването на околната среда и повишаване на потенциала на общината;
- Реализиране на проекти свързани с управлението на отпадъци;
- Оптимизиране на водоснабдителните системи в населените места и изграждане на ПСОВ в гр. Кочериново;
- Повишаване на обществената информираност и ангажираност по проблемите на опазването на околната среда.

V. ВИЗИЯ НА ОБЩИНАТА

При формулиране визията на Община Кочериново за подобряване състоянието на околната среда на територията на общината са взети под внимание предимствата, които общината има в регионален и национален аспект, както и нагласите на обществото за бъдещото ѝ състояние в дългосрочен план.

Процесът на планиране на общинско ниво търси баланса между различните аспекти на развитието (екологичен, териториален, икономически и социален) и между различните териториални общности, институции и социални групи. Общинската програма за опазване на околната среда се явява един от основните инструменти за защита и опазване на наличните природни ресурси, запазване на постиженията, където ги има, и подобряване на екологичното състояние в областите, където е необходимо, като е съобразена със сферите на компетенция и възможностите на Община Кочериново.

Стратегическата част на Програмата следва да се разглежда като динамична част, която има възможност да бъде допълвана и актуализирана съобразно промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други елементи на обкръжаващата среда, оказващи влияние върху протичащите процеси в общината. Програмата е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда в Европейския съюз, както и с основните стратегически и планови документи на национално ниво и имащи отношение към опазването и съхранението на околната среда.

Дефинирането на визията, целите и приоритетите в Програмата се основава на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на Община Кочериново.

Община Кочериново е развиваща се териториална единица, с икономика и инфраструктура, повлияни и съобразени със стратегическото и географско положение, природен потенциал и сравнителните предимства на общинската територия. Общината е привлекателно място за живот със сравнително добре съхранена природа и хармонична среда за обитаване.

Общинското ръководство на Община Кочериново работи сериозно за подобряване на икономическото, битово-социалното, културното и демографско състояние на жителите на общината. Всички тези дейности са пряко или косвено свързани и с решаването на проблемите на околната среда. Общината предоставя информация за предприеманите действия, предстоящи проекти, организира обществени обсъждания на важните за общината и населението проекти, мероприятия и решения свързани с развитието на общината и околната среда.

Сегашната визия отразява желанието за запазване и достигане на определено ниво на качеството на околната среда в Община Кочериново. От една страна тя е консолидирана, обобщена представа на общността за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава, а от друга в нея има приемственост и тя се явява продължение на визията за цялостно развитие на общината през следващите години. Неразделна част от развитието на общината е опазването на предмета и целите на защитените територии и зони, в условията на силно урбанизирана среда, в която трябва да се запази биоразнообразието.

Предвид всичко гореизложено визията за околната среда на Община Кочериново се формира като:

Община Кочериново – чиста околна среда, благоприятен климат, зелена и съхранена, желано място за живот за настоящите и бъдещите поколения.

Така формулираната визия отразява виждането за развитие на общината съобразено с наличния природен потенциал при отчитане на интересите на местното население. Визията на Общината може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Генерални стратегически цели

На основата на тенденциите, очертани при анализа на средата и резултатите от SWOT анализа, са формулирани генералните стратегически цели на програмата. Всяка от генералните стратегически цели формулира крайното желано състояние на нещата, т.е. състоянието на околната среда, в което искаме да живеят жителите на общината, състоянието, в което искаме да бъде природата с нейното видово разнообразие, както и състоянието на компонентите на околната среда. С оглед полагане на усилия за запазване на желаното състояние, генерални стратегически цели са формулирани и по отношение на областите и секторите, за които не са идентифицирани проблеми на фазата на анализа на средата.

Усилията в развитието на общината като цяло са насочени в следните основни направления:

- Развитие на комплексната инфраструктура
- Насърчаване на регионалната икономика и трансгранично сътрудничество
- Развитие на конкурентноспособно селско стопанство и преработвателна промишленост
- Социално развитие и човешки капитал
- Опазване и околна среда и ефективно управление на природните ресурси
- Развитие на туризъм

Генералните стратегически цели на общината по отношение на опазване и околната среда и ефективното управление на природните ресурси са следните:

1. Опазване и поддържане на биоразнообразието на защитените територии в областта;
2. Инвентаризация на нарушени терени и рисковите територии. Прилагане на мерки за предотвратяване увреждането на компоненти и фактори на околната среда;

3. Използване на потенциала за развитие на биологично земеделие за производство на биологично чиста растителна и животинска продукция;
4. Ефективно използване и управление на горските ресурси;
5. Насърчаване използването на алтернативни източници на енергия;
6. Ефективно използване и управление на водите;

2. Специфични стратегически цели

Таблица № 12 Специфични цели

Генерална цел. 1. Опазване и поддържане на биоразнообразие в защитените територии в областта		
Специфични цели	1.1.	Повишаване информираността на обществото по отношение на околната среда и природните ценности
	1.2.	Екологично възпитание и обучение на младежите
	1.3.	Оптимизиране управлението на защитените територии
Генерална цел 2. Инвентаризация на нарушени терени и рисковите територии. Прилагане на мерки за предотвратяване увреждането на компоненти и фактори на околната среда		
Специфични цели	2.1.	Рекултивация на депото за ТБО
	2.2.	Прочистване на речните корита
	2.3.	Подобряване на системите за мониторинг и контрол на околната среда
Генерална цел 3. Използване на потенциала за развитие на биологично земеделие за производство на биологично чиста растителна и животинска продукция		
Специфични цели	3.1.	Прилагане на европейски норми и стандарти за биоизделие и екопродукция
	3.2.	Подпомагане създаването и функционирането на сертифициращи органи
	3.3.	Насърчаване на производителите
Генерална цел 4. Ефективно използване и управление на горските ресурси		
Специфични цели	4.1.	Провеждане на лесоустройствени мероприятия в областта и усъвършенстване контрола върху нерегламентираните сечи
	4.2.	Създаване на условия за въвеждане на екологосъобразни технологии в дърводобивната промишленост
Генерална цел 5. Насърчаване използването на алтернативни източници на енергия		
Специфични цели	5.1.	Решаване на проблема със замърсяването на атмосферния въздух от неорганизиран източници - главно от транспорта и от бита, през студеното полугодие

	5.2.	Намаляване на вредните емисии от автотранспорта, чрез въвеждане използването на екологично гориво и др. мерки
Генерална цел 6. Ефективно използване и управление на водите		
Специфични цели	6.1.	Доизграждане на канализационна мрежа на гр. Кочериново.
	6.2.	Изграждане на Пречиствателна станция за отпадъчни води на гр. Кочериново

3. Приоритети

Приоритизирането на целите показва към реализацията на кои от тях могат да бъдат насочени усилията в случаи на ограничени ресурси или на възможности за едновременно реализиране на всички избрани и посочени мерки и стратегии за постигане на специфичните цели. Успешното изпълнение на програмата изисква ангажираност на целия персонал на общината. Отговорностите са свойствени не само на длъжността с функции по опазване на околната среда, а се поемат и от други сектори на общината, извън тези по околната среда.

По приоритет проблемите се подреждат с последователно вземане на решения по:

- Финансово обезпечаване на дейностите;
- Рекултивация на депото за ТБО;
- Доизграждане на канализационна мрежа за отпадъчни води на гр. Кочериново
- Изграждане на Пречиствателна станция отпадни води на гр. Кочериново
- Установяване на законосъобразно третиране на отпадъците и почистване на нерегламентираните сметища
- Засилен контрол по изпълнение на законовите и общинските разпоредби;
- Информираност на цялото население;
- Привличане на учащите в процеса на формиране на екологична култура.
- Готовност за извънредни ситуации и способност за реагиране.

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие е представен в табличен вид и посочва избраните мерки и стратегии за достигане на всички специфични цели. Към всяка стратегия са посочени конкретните задачи, които са необходими стъпки за цялостната реализация на стратегиите и мерките. За всяка задача е посочен краен срок за изпълнение, отговорни

лица. Сроковете за изпълнение на стратегиите във времето са съобразени с възможността част от предвидените задачи да бъдат изпълнявани едновременно.

Таблица № 13: План за действие по опазване на околната среда

Стратегически цели	Мярка/Действие	Срок	Отговорна институция	Предполагани източници на финансиране
1. Премахване на нерегламентираните сметища за ТБО и рекултивация на терените	Рекултивация на общинско депо за ТБО	2021 г.	Община Кочериново	МОСВ – ПУДООС Отчисления по чл. 60 от ЗУО Собствени средства
	Почистване на нерегламентираните сметища	Постоянен		
	Организиране и провеждане на кампании за почистване			
2. Подобряване на ефективността на дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и почистване на територията на общината	Въвеждане на система за разделно събиране на отпадъците от опаковки	2021 г. – 2025 г.	Община Кочериново	Външно Финансиране или Собствени средства
	Проучване на възможностите за икономически изгодни сътрудничество с частни фирми в областта на управление на отпадъците	Постоянен		
	Организиране на информационни кампании свързани с управление на отпадъците и опазване на околната среда			
	Намаляване на количеството битови отпадъци за крайно			

	третиране			
	Ежедневен контрол по изпълнение на дейностите сметосъбиране, сметоизвозване и почистване на улици, тротоари или пешеходни зони			
3. Да се подобри управлението на водите и да се развие инфраструктурата за отпадъчни води	Почистване на реките на територията на община Кочериново от битови отпадъци, наноси, храстовидна и дървесна растителност	Постоянен	Община Кочериново	Външно финансиране или Собствени средства
	Изграждане на ПСОВ – гр. Кочериново	2021 г. – 2025 г.		
	Доизграждане на канализационна мрежа			
4. Повишаване информираността на обществото по отношение на околната среда и природните ценности	Привличане на обществеността при почистване на площи за обществено ползване	Постоянен	Община Кочериново	Собствени средства
	Организиране на екологични срещи за дискутиране на въпроси, свързани с чистотата			
5. Екологично възпитание и обучение на младежите	Провеждане на срещи с училища, детски градини и НПО по проблеми свързани с отпадъците и опазване на околната среда	Постоянен	Община Кочериново	Собствени средства

6. Оптимизиране на управлението на защитените територии	Предотвратяване на неконтролирана паша на животни в горски и земеделски масиви и в зелените площи на територията на общ. Кочериново	Постоянен	Община Кочериново	Собствени средства
7. Подобряване на системите за мониторинг и контрол на околната среда	Изготвяне на предложения за промяна в нормативната уредба за управление на отпадъците на територията на община Кочериново	Постоянен	Община Кочериново	Собствени средства
8. Решаване на проблема със замърсяването на атмосферния въздух – славно от бита, през студеното полугодие	Провеждане на проучвания и въвеждане използването на алтернативни източници на енергия за битовия сектор	Постоянен	Община Кочериново	Собствени средства

VIII. ОРГАНИЗАЦИЯ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

1. Мониторинг, контрол, оценка и актуализация на общинската програма за опазване на околната среда

За да бъдат реализирани поставените с програмата задачи и постигнати заложените в нея цели е нужно предложените действия на Общината по опазване на околната среда да бъдат еднакво добре приети от Общинския съвет, общинското ръководство и съответните секторни специалисти. Изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели и действия, са задължение на Дирекция „Специализирана администрация“.

В съответствие с изискванията на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда Кметът на Общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализиране. На това основание и във връзка с чл. 52, ал. 9 от ЗУО с настоящата програма се предлага отчетът да се изготвя и внася в Общинския съвет до 31 март всяка година заедно с информацията за изпълнението на Общинската програма за управление на отпадъците през предходната календарна година.

Наблюдението и оценката на ОПООС ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Наблюдението, както и изпълнението на програмата е отговорност на Кмета на Общината, дирекция „СА“ и експерта по ОС.

В процеса на наблюдение Общинската администрация осигурява спазването на принципите за партньорство, публичност и прозрачност. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

2. Контрол по изпълнение на програмата

Контролът върху изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда се извършва от Общински съвет – Кочериново.

Оценката включва информация от наблюдението и от други източници на ефектите от предприетите действия и резултатите от тях. Извършването на оценката ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите. Оценката дава възможност да се проследи ефектът от панираните и реализираните дейности. Информация за оценката следва да се предостави по подходящ начин на обществеността, като по този начин се представят пред хората проблемите, планираните инициативи и най-вече напредъка по постигането на визията и главната стратегическа цел.

Общинската администрация следва своевременно да подготвя и внася проекти за финансиране на приоритетните дейности по опазване на околната среда от различни програми и източници.

Съгласно екологичните нормативни изисквания всяко инвестиционно предложение се съгласува в РИОСВ – Благоевград, като се внася уведомление по образец.

3. Актуализация и допълване

Настоящата Общинска програма за опазване на околната среда следва да бъде актуализирана при съществени промени в националното законодателство или по съображения, които биха допринесли за подобряване на плана за действие.

Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приема от Общински съвет – Кочериново по предложение на Кмета на Общината.

4. Информация на РИОСВ и обществеността за изпълнение на програмата

В допълнение, на основание на чл. 79, ал. 6 от Закона за опазване на околната среда, годишните отчети, които Кмета на общината внася в Общинския съвет, се предоставят за информация в РИОСВ – Благоевград.

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Раздел „Лечебни растения“